

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXX SEPTEMBER - RUGSĖJO 21, 1995 Nr. 35

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

ATIDENGTA PAMINKLAS ŽUVUSIEMS GINANT LIETUVOS LAISVĘ

Š. m. liepos 15 d., "Skausmo kalnelyje" prie Veiverių, buvo atidengtas ir pašventintas paminklas žuvusiems ginant Lietuvos laisvę. Šis paminklas buvo sukurtas ir pagamintas Lietuvos Šaulių sąjungos išėvijoje Floridos šaulių pastangomis ir lėšomis. Paminklo atidengimo ir šventinimo iškilnėse gausiai dalyvavo visuomenė, įvairių organizacijų atstovai, Lietuvos Respublikos Seimo nariai.

Kalba Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona. Dešinėje Lietuvos kariuomenės kapelionas prel. Alfonsas Svarinskas, atlikęs paminklo šventinimo apeigas. Iškilnėse taip pat kalbėjo Lietuvos Seimo nariai prof. V. Landsbergis, B. Gajauskas ir daugelis kitų organizacijų atstovų.
A. Zenkaus nuotr.

LSSI šauliai paminklo atidengimo iškilnėse. Iš k.: Antanas Gudonis, Romo Kalantos kuopos vadas, to paminklo iniciatorius ir ekskursijos vadovas; Algirdas Zenkus, Trakų rinktinės Naujojoje Anglijoje vadas; Viktoras Baranauskas, Palangos jūrų šaulių kuopos vadas ir kiti šauliai, iškilnių dalyviai.
P. Abelkio nuotr.

SVEIKINAME

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 65-ąjį seimą, jo organizatorius ir dalyviai.

Žinodami kilnius SLA tikslus lietuvių vienybei išlaikyti bei mūsų tautinėms tradicijoms išsaugoti ir puoselėti, linkime seimui sėkmės, turiningo ir sėkmingo darbo, o visiems SLA nariams geriausios kloties jų gyvenimo kelyje.

Dirva ir Vilties draugija

Naujausios žinios iš Lietuvos trumpai

Lietuvos Prezidentas susitiko su JAV ambasadoriumi

Pirmadienį Prezidentas Algirdas Brazauskas surengė darbo priešpiečius JAV nepaprastajam ir įgaliotajam ambasadoriui Lietuvoje James W. Swihart. Kaip Eltai pranešė Prezidento patarėjas užsienio politikai Justas Paleckis, pokalbio metu aptarta tolesnė JAV parama Baltijos batalionui bei Lietuvai, kaip "Partnerystės taikos Labui" partneriui, kalbėta dėl dvišalio ekonominio bendradarbiavi-

mo problemų bei perspektyvų, pasikeista nuomonėmis apie NATO išplėtimą bei NATO vaidmenį palaikant taiką Europoje.

JAV ambasadorius pabrėžė, kad Washingtonė idėmiai stebima Lietuvos užsienio politika ir labai vertinamas tas faktas, kad Lietuva sugebėjo nustatyti gerus santykius su visais kaimynais.

(ELTA)

Plėsti ir stiprinti Baltijos valstybių bendradarbiavimą

Penktadienį Vilniuje, spaudos konferencijoje Algirdas Brazauskas pareiškė, kad rugsėjo 7 dieną Taline įvykusiame Baltijos valstybių Prezidentų susitikime pakartotinai patvirtinta nuostata įstoti į NATO anksčiausiai įmanomu metu. A. Brazauskas taip pat perdavė Taline pasakytus Gunčio Ulmanio žodžius: "Istorija ir dabartis rodo, kad nėra alternatyvos Baltijos valstybių bendradarbiavimui.

Mūsų šalys turi bendradarbiauti, plėtodamos ekonominius santykius bei stiprindamos saugumą". Tam pritarė visi trys prezidentai. Taline, be kita ko, buvo kalbėta ir apie tai, kaip pagreitinti "Via Baltica" magistralės tiesimą. Prezidentų nuomone, šiam tikslui galėtų būti pritrauktas kai kurių Šiaurės bei Vakarų valstybių kapitalas.

(ELTA)

A. Brazausko kelionė į Rumuniją ir Turkiją

Prezidentas Algirdas Brazauskas išvyks su oficialiu vizitu į Rumuniją, o iš jos, rugsėjo 19 ają – trim dienom į Turkiją. Šiems vizitams A. Brazauską pakvietė Rumunijos Prezidentas Ion

Iliescu ir Turkijos Prezidentas Suleiman Demirel. Patvirtinta delegacija, kuri vyks kartu su Prezidentu. Oficialią delegaciją lydės grupė Lietuvos žurnalistų bei verslininkų.

(ELTA)

Būdus šalies saugumui užtikrinti pasirinksime patys

Užsienio reikalų ministro Povilo Gylio teigimu, "mūsų žingsniai prieš nieką nenukreipti, bet mes turime teisę rūpintis savo saugumu ir pasirinkti saugumo užtikrinimo kelius". Taip antradienį vakare spaudos konferencijoje URM vadovas komentavo neigiamus Rusijos prezidento Boriso Jelcino atsiliėpimus plėsti NATO ir pažadus, jog Rusija neleis spręsti Europos problemų jai nedalyvaujant.

"Pareiškimų dėl NATO plėtimo mes girdime dažnai, todėl ne į visus pasisakymus reaguojame", – kalbėjo P. Gylys. Jo žodžiais, "tai neeilinis pareiškimas". "Mes esame apsisprendę – norime gy-

venti saugiai, ir tai yra mūsų suvereni teisė", – tvirtino URM vadovas. Savo saugumu rūpinasi kiekviena valstybė, taip pat ir Rusija. "Aš tai suprantu, tačiau padėties dramatinizuoti nereikia, nes NATO yra saugumo organizacija" sakė p. Gylys.

Kaip žinia, praėjusios savaitės pabaigoje Rusijos prezidentas B. Jelcinas spaudos konferencijoje pažymėjo, kad "primygtinai reikalaujantieji plėsti NATO daro didelę klaidą". "Šiaurės Atlanto Sąjungos nutarimas bombarduoti serbus puikiai parodė, kas galėtų atsitikti, jei NATO būtų prie pat Rusijos Federacijos sienų", – tvirtino Rusijos vadovas.

(ELTA)

Girdėta iš Vilniaus

• **KONSERVATORIAI NENORI, KAD LIETUVA TAPTŲ POLICINE VALSTYBE.** Pasak Lietuvos konservatorių valdybos pirmininko pavaduotojo Vidmanto Žiemičio, Lietuva užima pirmą vietą Europoje pagal policininkų skaičių vienam gyventojui. Pirmadienį spaudos konferencijoje šis Seimo narys pateikė tokią statistiką: 1990 metais vienam Lietuvos policininkui teko 415 gyventojų, po dvejų metų – 234. Jis teigė, kad, pavyzdžiui, Norvegijoje vienas policininkas prižiūri 728 žmones, Danijoje – 550. Metų pradžioje, prieš rinkimus į savivaldybes, konservatoriai siūlė programą, kurioje kovoje su nusikalstamumu būtų leista dalyvauti piliečiams bei Šaulių sąjungos ir Krašto apsaugos tarnybų organizacijų nariams. Vyriausybė šiam pasiūlymui nepritarė, motyvuodama, jog reikia sukurti atitinkamą teisinę bazę. Teisinių dokumentų nėra iki šiol, o Vidaus reikalų ministerija ir toliau stengiasi didinti policininkų skaičių. Tačiau gyventojų saugumas nuo to nedidėja. Lietuvos konservatoriai šiuo klausimu žada surengti visuomenės apklausą bei tarptautinę konferenciją.

• **LIETUVA ATISISVEIKINO SU AKTORE TEOFILIJA VAIČIŪNIENE.** Pirmadienį sostinėje į paskutinįją kelionę buvo palydėta vyriausioji Lietuvos teatro aktorė Teofilija Vaičiūnienė. Ji mirė rugsėjo 9 dieną Vilniuje, eidama 97-uosius metus.

Teofilija Vaičiūnienė – ilgiausiai išgyvenusi pirmojo profesionalaus lietuvių spektaklio dalyvė, Kauno ir Vilniaus scenose sukūrusi apie 100 vaidmenų, parašiusi knygų apie savo prasmingai ir įdomiai nugyventą metą, žymius žmones. Užuojautą velionės giminėms ir artimiesiems pareiškė Lietuvos Prezidentas, kiti valstybės vadovai. Teofilija Vaičiūnienė su katalikiškais apeigomis palaidota Vilniaus Antakalnio kapinėse šalia sūnaus.

• **KORUPCIJAI ĮRODYTI REIKIA LABAI PATIKIMŲ FAKTŲ.** "Lietuvos socialdemokratų partija, norėdama prisidėti prie korupcijos šalinimo, oficialiai kreipėsi į Centro sąjungą su prašymu išsakyti savo poziciją dėl Romualdo Ozolo akcijos", – spaudos konferencijoje Seime penktadienį pareiškė LSDP pirmininkas Aloyzas Sakalas. Pasak jo, socialdemokratų kovą su korupcija – "į šį valstybės vėžį" – žiūri labai atsakingai, tačiau šiuo atveju nelabai tiki respublikos Prezidento galima parama R. Ozolui, nes, įvedant litą, Respublikos Prezidentas kartu su Ministru Pirmininku buvo už tai, kad "visi pinigai, nepriklausomai nuo jų kilmės, yra teisėti", tuo suteikęs indulgencijas neteisėtų pinigų savininkams juos legalizuoti.

Socialdemokratų ne kartą kėlė viešumon faktus apie abejotinus Vyriausybės sprendimus, skirstant didelius kreditus, neatsakingai naudojant užsienio paskolas ir t.t. Visa tai buvo išdėstyta socialdemokratų nepasitikėjimo LDDP Vyriausybę dokumente 1994 m., tačiau, pasak A. Sakalo, ir iki šiol į tai neatsakyta. "Mes puikiai suprantame, kad 50-ties metų korupcinė patirtis negali išnykti per vieną dieną, juo labiau, kad dabartiniuose vykdomosios valdžios koridoriuose yra nemaža "perestrojka" laikų veikėjų. Todėl korupcijai įrodyti reikalingi labai patikimi faktai" – sakė Aloyzas Sakalas.

• **PERLOJOS MIESTELYJE – DIDELĖS IŠKILMĖS.** Rugsėjo 10 d. Perlojoje bus šventinamas paminklas partizanams, žuvusiems už Lietuvos laisvę. Jis pastatytas buvusio partizanų ryšininko, kalėjimų ir Sibiro tremties kančias patyrusio Perlojos gyventojų Juozo Ciunio iniciatyva. Mintį įamžinti už Tėvynę kritusių partizanų atminimą, sakė Juozas Ciunys, puoselėjęs nuo pat Atgimimo pradžios. Pritarė ir kiti žmonės kas – pinigų paaugojo, kas savo rankų darbu prisidėjo. Beveik penkių metrų aukščio paminklas partizanams stovi prie bažnyčios, netoli nuo Vytauto Didžiojo paminklo.

• **KONFISKUOTI NUSIKALTĖLIŲ TURTA BUS LENGVIAU.** Vidaus reikalų ministerijos sekretoriaus Rimanto Pukanasio nuomone, priėmus šios žinybos ir Teisingumo ministerijos bei Generalinės prokuratūros parengtą įstatymų pataisų projektų rinkinį, bus geriau kovojama su finansiniais nusikaltimais.

Antradienį spaudos konferencijoje VRM sekretorius ir jo kolegos pristatė per dvi savaites parengtą Baudžiamojo, Administracinių pažeidimų bei Civilinio proceso kodeksų pakeitimų projektą.

Šis projektas sudarytas po rugpjūčio 28 dieną vykusio Lietuvos Prezidento Algirdo Brazausko ir įvairių teisėsaugos institucijų vadovų pasitarimo. Tuomet, pasak R. Pukanasio, iškiles klausimas, kodėl kovodami su finansiniu nusikalstamumu, "mes esame bedančiai". Konstatavus, kad Lietuvoje galioja netinkami šios srities įstatymai. Prezidentas minėtas teisėsaugos institucijas įpareigojo per dvi savaites parengti atitinkamų norminių dokumentų pataisas.

Šią savaitę Lietuvos vadovas planuoja pasirašyti dekretą, kuriuo minėtieji projektai būtų pateikti svarstyti Seime.

• **LIETUVA GALI APLENKTI KITAS BALTIJOS VALSTYBES.** Lietuvos užsienio reikalų ministras Povilas Gylys neatmeta galimybės, kad Lietuva anksčiau už kitas Baltijos šalis prisijungs prie Vidurio Europos laisvos prekybos sutar-

Serbai sutiko taikiai derėtis

Rugsėjo mėnesio pradžioje NATO karo lėktuvai pradėjo daužyti serbų pozicijas Sarejevo miesto apylinkėse. Šiuos labai serbams nenaudingus pasikeitimus Vakarų politikoje iššaukė Sarajevo miesto turgavietės apšaudymas, kuriame žuvo 37 civiliai ir 80 buvo sužeisti. NATO karo aviacija iš bazių Italijoje ir Adrijos jūroje plaukiojančio lėktuvnešio sunaikino serbų priešlėktuvinę gynybą, sprogdino amunicijos sandėlius, tiltus, kareivines, radaro stotis. Neskelbiama, kokie serbams padaryti nuostoliai, tačiau Rusijos prezidentas Jelcinas pavadino šiuos puolimus "žiauriu bombardavimu".

Rugsėjo 8 d. iš Ženevoje vykusio derybų paskelbta, jog serbai sutiko perleisti bosniečiams ir kroatams apie 20 nuoš. savo valdytų Bosnijoje žemių. Dabar tęsiasi derybos, kur bus nutiesta naujoji sienos linija. Serbai toliau reikalauja žemės plotų prie Sarajevo ir Goradžės miestų. Rugsėjo 10, šalia karo lėktuvų, serbų pozicijas apšaudė ir JAV karo laivų iššautos labai taiklios skriejančios raketos. Į kovas aktyviai įsijungė ir Britanijos,

ties (CEFTA). Grįžęs iš CEFTA šalių premjerų susitikimo ministras tai pareiškė antradienį spaudos konferencijoje.

Kaip žinoma, Lietuva pirmą kartą svečio teisėmis dalyvavo šiame pirmadienį Čekijos mieste Brno vykusiame forume. Drauge su ministru P. Gylu šiame susitikime dalyvavo URM Ekonomikos departamento direktorius Audrius Navikas bei Lietuvos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Čekijoje Jurgis Brėdikis.

Lietuva vienintelė iš Baltijos valstybių dalyvavo šiame forume. Pasak ministro P. Gylio, bendradarbiaudama su CEFTA, Lietuva savo aktyvumu neabejotinai išsiskiria iš šių šalių. Po praėjusiųjų metų Poznanėje vykusio CEFTA šalių premjerų susitikimo "pradėjome duoti signalus ir iki šiol juos siunčiam", kalbėjo URM vadovas. Jis taip pat pabrėžė, kad beveik visoms šį dokumentą pasirašiusioms valstybėms yra išsiųsti laisvos prekybos sutarčių projektai su Lietuva.

• **R. OZOLAS: "DABAR KALBĖSIU JAU NE AŠ, O GENERALINĖ PROKURATORA".** Seimo narys Romualdas Ozolas Generalinei prokuratūrai perdavė dokumentus, kuriais remdamasis, jis apkaltino Vyriausybę korupcija. Apie tai ketvirtadienį spaudos konferencijoje Seime jis informavo žurnalistus. "Klausimas, dėl kurio nuolat buvau spaudžiamas, ar turiu kokių nors konkrečių įrodymų, šiuo metu yra išspręstas. Generalinė prokuratūra su dokumentais supažindinta tokiu laipsniu, koku šiuo metu gali būti supažindinta, todėl dabar kalbėsiu ne aš, o atsakinga institucija", – žurnalistams pareiškė Romualdas Ozolas.

• **VALDANČIOS SEIMO FRAKCIJOS NARIAI SAVANORIŠKAI DEKLARUOS SAVO TURTA.** Seimo Demokratinės darbo partijos (LDDP) nariai per 10 dienų deklaruos savo bei šeimos narių turta ir pajamas. Tai nuspręsta trečiadienį valdančiosios partijos frakcijos valdybos posėdyje. Apie šį sprendimą tą pačią dieną spaudos konferencijoje Seime žurnalistus informavo frakcijos vicepirmininkas Justinas Karosas.

LDDP frakcijos nariai duomenis apie savo turta bei pajamas pateiks savanoriškai, nelaukdami, kol bus priimtas visuotinis pajamų deklaravimo įstatymas.

Frakcijos valdybos posėdyje trečiadienį buvo aprobuotas LDDP frakcijos narių pajamų deklaravimo dokumentas. Pasak J. Karoso, jį sudarys dvi dalys. Su pirmąją galės susipažinti žurnalistai, visuomenė, antroji bus prieinama teisininkams, kitiems korupcijos faktus tiriantiems pareigūnams.

Frakcijos vicepirmininkas pripažino, kad tai bus "daugiau moralinis nei juridinis" dokumentas. Jis sakė manęs, kad savo pajamas deklaruos ne tik frakcijos nariai, bet ir visa LDDP vadovybė.

"Mes turime pradėti, rasti atsvaros tašką, kuris leistų patikrinti mūsų dorumą ir tuo pačiu leistų nuimti nuo mūsų tuos abstrakčius kaltinimus, kurie metami kiekviena proga", – sakė J. Karosas.

Pabrėždamas, kad kaltinimai korupcija turi būti konkretūs, frakcijos vicepirmininkas netiesiogiai atmetė Seimo nario, Centro sąjungos pirmininko Romualdo Ozolo viešus kaltinimus Lietuvos Vyriausybės vadovui ir valdančiosios partijos pirmininkui Adolfui Šleževičiui. Kaip žinoma, R. Ozolas yra apkaltinęs Premjerą ir jo vadovaujamą Vyriausybę korupcija, grobstymu ir valstybės alinimu, tačiau konkrečių tokių nusikaltimų įrodymų kol kas nepateikė.

J. Karosas spaudos konferencijoje teigė, kad pagrindinė korupcijos, kaip reiškiniu, priežastis Lietuvoje "yra kadaise paleista globalinė privatizacija už čekius, apie kurią šiandien visi tyli". Todėl, jo žodžiais, reikėtų kaltinti ne dabartinę Vyriausybės vadovą, o tuometinę politinę koncepciją, kurios, būdama opozicijoje, LDDP nerėmė.

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

mus "žiauriu bombardavimu".

Rugsėjo 8 d. iš Ženevoje vykusio derybų paskelbta, jog serbai sutiko perleisti bosniečiams ir kroatams apie 20 nuoš. savo valdytų Bosnijoje žemių. Dabar tęsiasi derybos, kur bus nutiesta naujoji sienos linija. Serbai toliau reikalauja žemės plotų prie Sarajevo ir Goradžės miestų. Rugsėjo 10, šalia karo lėktuvų, serbų pozicijas apšaudė ir JAV karo laivų iššautos labai taiklios skriejančios raketos. Į kovas aktyviai įsijungė ir Britanijos,

Prancūzijos bei Olandijos atsiųstos greito reagavimo jėgos. Ši Vakarų valstybių reakcija pakeitė strateginę Balkanų karo pusiausvyrą. Jungtinių Tautų "taikos priežiūros" kariuomenė pagaliau nebegali vaidinti neutralios stebėtojos vaidmens.

Serbų politikai mėgsta savo seną priežodį: "Tik vienybė išgelbsti serbus". Šios vienybės jiems trūksta. Kai Bosnijos serbų politinis vadovas, psichiatrijos gydytojas Karadžić bandė pakeisti kariuomenės vadą gen. Ratko Mladić, jam pasipriešino kiti kariuomenės vadai. Karadžić nemėgsta ir Jugoslavijos prezidentas Milošević. Kai Bosnijos serbų politinė taryba kritikavo generolą Mladić, kad jo kariuomenė blogai pasirodė kai kuriose kovose, generolas atkirto, kad ji būtų geriau pasirodžiusi, jei "jūs nebūtumėt vogę kariams reikalingo benzino"...

Serbų moralei daug pakenkė ir staigus Kroatijos puolimas serbų užimtoje Krajinoje. Pamatę tūkstančius serbų pabėgėlių iš Krajinos, Bosnijos serbai buvo priversti sutikti, kad "lazda turi du galus". Serbų atstovai pasidarė nuolaidesni tarptautinėse Ženevos derybose. Nors Bosnijos serbai sudaro 35 nuoš. Bosnijos gyventojų, paskutiniu metu jie valdė 70 nuoš. Bosnijos teritorijos. Turima vilčių šį santykį pakeisti Ženevos derybose.

TRUMPAI

• Senatorius Bob Packwood, respublikonas iš Oregono, rugsėjo 6 d. paskelbė, jog jis pasitraukia iš pareigų. Jis tas pareigas ėjo nuo 1969 m. Jo kadencija turėjo baigtis 1999 m. Septyniolika moterų skundė jį seksualiniu persekiojimu. Senato etikos komitetas rekomendavo pašalinti senatorių dėl jo elgesio su savo štabo moterimis.

• Kanados prancūzų Quebeco provincija turės referendumą. Partijos vadovybė paskelbė klausimą iš 43 žodžių. Balsuotojai turės pasakyti, ar Quebecas turi paskelbti suverenumą ar likti Kanados provincija. Kanada susideda iš 10 provincijų ir dviejų "teritorijų". Iš 28 mil. gyventojų, Quebecas gyvena 6.9 milijonai. Prancūziškai kalbantieji Kanadoje sudaro 27 nuoš.

• Gruzijos vadovas Edward Ševardnadze buvo lengvai sužeistas atentate. Jis buvo paskutinis Šovietų Sąjungos užsienio reikalų ministras. Tą pačią dieną Ševardnadze

(Nukelta į 9 psl.)

ELTA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119-0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly except: 4th of July, Labor Day & Christmas by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

AR TAI NEBUS SAVŲJŲ PARŪPINTA NELAIMĖ?

Juozas Žygas

Lietuviškoje spaudoje ir žmonių lūpose atsirado naujas, iki šiol negirdėtas žodis "ORIMULSIONAS". Jį Lietuvai parūpino, iš geros širdies, ministras pirm. A. Šleževičius. Matydamas, kad beveik visi jo kabineto nariai po pasaulį važinėja, tad ir jis sugalvoja net Pietų Amerikoje apsilankyti. Kaip žinome, Venecuela yra turtinga naftos šaltiniais. Kadangi Lietuvai visą laiką gresia pavojus, kad Rusija gali naftos čiaupus užsukti, tad A. Šleževičius sugalvoja Lietuvai dovaną parvežti. Galbūt prisiminė senus lietuviškus papročius, kad grįždami iš kermošiaus, vaikams "baronų" virtinę arba saldinių parveždavo. O ką jau bekalbėti apie tolimesnes keliones.

Kuomet žinia apie tą dovaną pasklido, tai mažai patenkintų balsų tebuvo galima girdėti. Visi susirūpino apie galimą didelį taršos pavojų. Kas gi yra tas "orimulsionas"? Tai yra sunkiosios dervos, dažniausiai gaunamos perdurbant naftą. Kad tą dervą būtų galima pumpuoti ir transportuoti, tai į ją yra pridėdama 30% vandens. Manau, jog be didelių aiškinimų yra aišku, kad sunkiosios dervos ir yra daugiausiai persotintos pavojingomis medžiagomis. Prieš to "orimulsiono" vartojimą abejojančiai ir nepritariančiai pasisakė ne tik didelė dalis Lietuvos spaudos, bet ir Valdas Adamkus, Didžiųjų ežerų regiono ekologijos apsaugos direktorius, (jo titulą ir pareigas bandžiau iš atminties pacituoti J.Ž.) Manau, kad iš lietuvių tarpo tiek čia, tiek ir Lietuvoje jis yra didžiausias autoritetas tuo klausimu kalbėti, kadangi jo štabe visi šie klausimai yra svarstomi. Be to, tais klausimais jie gauna žinias iš daugelio šaltinių. O Lietuvoje pasitenkinama vieno asmens teigimu!

Mums jau yra žinoma, kad dabartinė Lietuvos val-

džia opozicijos balsų negirdi ir į juos dėmesio nekreipia. Tad nežiūrint nepalankių balsų, 25,000 tonų jau atvežta ir pradėta Elektrėnų jėgainėje bandyti. Dabar juo kūrenamas tik vienas katilas ir jėgainė veikia beveik tik 3% pajėgumu. "Jei dirbtumėme, naudodami orimulsioną esant tokioms pat sąlygoms, visa elektrinės galia, tai pelenų išmetimas padidėtų 3 kartus, sieros – 1,5 karto, sakė V. Mekas, elektrinės technikos direktorius. Sudeginus šiuos 25,000 t. bus tikrinama, kaip dirba vienas garo katilų. Po to bus įrengti elektrostatiniai dūmų surinkimo filtrai, tada pelenų, deginant orimulsioną bus išmetama mažiau, negu deginant mazutą. O sieros oksidų išmetimą, teigė technikos direktorius, reiks reguliuoti.

Taigi reikės specialių filtrų, kurie kainuoja milijonus dolerių ir jų įrengimas trunka apie pusę metų. Kokia dabar iš to orimulsiono nauda? "Mes buvome rusų įvaryti į kampą, juk visas kuro rūšis teko pirkti iš jų. Viena tona dabar parsivežto orimulsiono kainavo apie 75 dolerius (čia turiu galvoje kiekį, koloringumu atitinkantį vieną toną mazuto), tiek pat rusiško mazuto kainuoja 90-100 dolerių". Venecuela dabar tą nuolaidą daro kol įsigalės, o paskui kainą pakels. O daug milijonų įvairiems filtrams bus išleista. Elektrostatiniai filtrai kainuotų 3 mil. Vokietijos markių, o sieros oksidų išvalymo įrengimai galbūt penkeriopa daugiau. Be to, iš Klaipėdos uosto reikėtų atvežti trečdaliu daugiau tonazo, kadangi teks ir 30% vandens vežti. Be to, atėjus šalčiams, reikės žiūrėti, kad tas vanduo į ledą nepavirstų. Tas tariamas pigus kuras gali labai brangiai kainuoti. Tuo pigumu nereikia susigundyti, nes sakoma: "Pigią mėsą šunys ėdai!"

BŪTINA SAKYTI TEISYBĘ!

Vytautas Kulys

Dienraščio "Diena" 1995 m. 08. 17 d. Nr. 184 išeivijai skirtame numeryje (3 pusl.) atsitiktinai perskaičiau straipsnį antrašte "Vardan mūsų ar "savo" Lietuvos". Kadangi nenurodyta straipsnio autoriaus pavardė, reikia manyti, kad šis straipsnis yra laikraščio redakcijos aprobuota bendra nuomonė. Straipsnyje užsipuolamas prof. Vytautas Landsbergis už tai kad, viešėdamas Chicagoje susitikimuose su lietuviiais pateikė "bauginančiai niūrius pavyzdžius ir beviltiškus išvedžijimus apie dabartinę Lietuvos gyvenimą ir kad "tokia taktika nepagerins ir taip jau žmonių liūdną būklę".

Aš, kaip lietuvis gimęs prieškario Lietuvoje, subrendęs ir pasenęs sovietinės okupacijos metais, matęs ir pragyvenęs visą "Tarybų Lietuvos" 50 metų "auksinį Rojų" negaliu sutikti su autoriaus mintimis. Dar blogiau, kad taip, kaip rašoma straipsnyje, atrodo, galvoja visas redakcijos personalas. Kai klysta vienas žmogus – atleistina, kai tai daro grupė žmonių – nusikalstama. Kaip galima pateisinti žurnalistą, kuris siūlo – perša mintį, kad kalbant apie Lietuvą reikia kalbėti ir rašyti tik apie gerus darbus, o blogiasias puses nutyliėti.

Man atrodo, kad spauda ir žurnalistai turi rašyti, o kalbėtojai ir politikai kalbėti tik teisybę ir dar kartą teisybę. To kas yra raudona nesi-pratinkime vadinti žaliu.

Negalima sutikti su straipsnio autorių (o gal autoriaus) mintimis, kad dėl Lietuvos ekonomikos nuosmūgio be reikalo kaltinamas "dabartinis Prezidentas". Lietuvos Konstitucijoje yra pasakyta, kad "Prezidentas vadovauja valstybei". Jis yra aukščiausia valdžia. Argi galima nepriminti prezidentui, kad jis kaip buvęs TSKP

poskyrio Lietuvoje – LKP CK vadovas, iki šiol neatsiprašė Lietuvių tautos už okupacijos metais vykdytą fizinį ir dvasinį tautos genocidą – o jį vykdė TSKP. Vien dvigubo persikrikštyjimo TSKP-LKP-LDDP tautai neužtenka. Kodėl Prezidentas, būdamas Izraelyje, atsiprašydamas žydų tautos lietuvių tautos vardu, pamiršo paprašyti ar priminti Izraelio vadovams, kad draugiškumo vardan ir teisybės triumfui reikia iškelti lietuvių tautos genocido vykdytojus žydus, buvusius KGB darbuotojus: agentus, karininkus ir tardytojus, kankinčius ir žudčius Lietuvos partizanus ir politikinius, vienaip ar kitaip prisidėjusius prie laisvės kovos. Argi reikia mums girtis išeivijai, kad mūsų Prezidentas į vieną gretą stato partizaną ar politiką su stribu, ar galimą toleruoti mintis, kad A. Sniečkus buvo rezistentas Nr. 1.

Prisiminkime "Baltijos kelią" – tai lietuvių, latvių ir estai susikabino rankomis nuo Talino iki Vilniaus – A. Brazauskas šiame kelyje nebuvo. Vietoj to, dabartinėje "Dienoje" (tuomentinėje "Tiesoje") buvo atspausdintas "Kreipimasis" smerkiantis "Baltijos kelią". Jį pasirašė: TSRS Pabaltijo karinis apygardos karinės tarybos narys – A. Brazauskas.

1990 m., kai Gorbačiovas įvedė ekonominę blokadą Lietuvai, A. Brazauskas, būdamas Lietuvos vicepremjėru ekonomikai, nieko nepadarė blokados pralaužimui, tik skaičiavo dienas, kiek dar liko Lietuvai išgyventi. Iki šiol neatsakytą, kodėl atsitiko taip, kad nutraukus naftos "blokadą" paaiškėjo, kad Mažeikių naftos įmonės rezervuarai beveik pilni naftos. Apie kaltininkus net nebuvo užsiminta.

Dar vienas rimtas prie-

kaistas Prezidentui – ekonominis nuosmūkis. Kai dabartinis premjeras A. Šleževičius perėmė valdžią iš G. Vagnoriaus Lietuva neturėjo skolos nė vieno dolerio, esant A. Šleževičiaus vyriausybei per 2,5 metų Lietuva prasiskolino daugiau kaip pusę milijardo dolerių, o pragyvenimo lygis nusmuko 3,5 – 4 kartus. Tai už ką mes turime liaupsinti ir ginti Prezidentą ar Premjerą. Jie abu yra vienos partijos – LDDP vadovai ir nariai (Prezidentas formaliai sustabdęs veiklą LDDP), turi daugumą Seime ir be jokių sunkumų gali tvarkyti Lietuvos žmonių gyvenimą, tačiau trūksta noro įgyvendinti tos pat partijos šūkį "Darbas, dora ir darna" – su kuriuoėjo į Seimo rinkimus.

Kaip matome faktų pakanką. Kam jų mažai – siūlau paskaityti Lietuvoje leidžiamus dienraščius "Lietuvos rytas" ir "Respublika". Juose buvo skelbiama eilė straipsnių pavadinimais "Klanas" ir "Kauno mafijos gimimas", kuriuose aprašomos gijos, kuriomis susieti mafijos ir korupcijos ryšiai su Vyriausybe ir Prezidentūra, nors šių dienraščių dešiniaisiais ir nevadina.

Taigi tokia šiandien yra teisybė apie Lietuvą ir jos Vyriausybę, ir be reikalo dienraštis "Diena" dalina ją į mūsų ar savo "Lietuvą". Lietuva buvo, yra ir bus "visu", nedaloma į "mūsų" ar "jūsų", kokia ji bebūtų: skurdi ar turtinga. Nereikia piktintis, kai pasakoma skaudi tiesa apie Lietuvą. Geriau sutelkime jėgas išeivijoje ir Lietuvoje jos gyvenimo pagerinimui ir sutvarkymo ir neekvokime jų tuščioms pagyroms. Būkime neturtingi, bet garbingi ir rašykime ir kalbėkime tik teisybę. Melas aukščiau ar vėliau išlenda į paviršių. Tuo gali įsitikinti kiekvienas išeivijos lietuvis kai tik susiduria su muitininkais ar valdininkais tvarkančiais pilietybės, vizų ar turto atgavimo klausimus.

POLITINIAI KALINIAI GRĮŽTA Į KAMERAS

Toks užrašas popieriaus lapuose, lietuvių ir anglų kalbomis, kabo ant sienos prie įėjimo, iš dešinėsios pastato pusės, į buvusias KGB patalpas Vilniuje. Šis įėjimas veda į buvusio KGB tardomojo kalėjimo kameras. Šiuo gi metu čia politinių kalinių genocido muziejus.

Tik ką įėjus į patalpas pajunti šviežių dažų kvapą. Pakilus laiptais aukšty, ant vieno kambario durų užrašyta "Gidai" (taip pat ant popieriaus lapo). Jokių kitų užrašų, bylojančių, kad čia yra muziejus nėra.

Šį kartą, man užėjus, kambarį sėdėjęs žmogus parodė ranką į kairę su nykščiu žemyn, kad aš ečiau į rūšį.

Šiame pastate lankausi jau trečią kartą. Pirmą – 1948 m. balandžio mėn. šešioms mėnesiams čia "patubdė" KGB darbuotojai. Antrą – 1993 gruodžio 12 dieną, atvykęs piketan protestui prieš Skuodžio paskyrimą Lietuvos žmonių genocido Centro vadovu. O trečią – tą pačią metų gruodžio 17 d. atvykau savanoriu vienos paros budėjimui, t.y. sugrįžau į kamerą.

Jau minėjau, kad niekas

čia nebyloja, jog čia yra muziejus. Tik iš kitų lūpų sužinau apie tai. Ką gi, jei jau politiniams kaliniams skirtas šis muziejus, tai jį reikia sugotiti?

Suprantama muziejaus paskirtis. Jis yra tautos praeitis, jos istorija. Tai LTSR KGB veiklos arena. Ją reikia matyti tokią, kokia buvo anais laikais. O dažų kvapai šiose patalpose reiškia komunistų gyvavimo ir KGB-istų kruvinos veiklos pėdsakų, dar matomų mūsų tautos kūne, uždažymą.

Gera prisimenu 1948 metų kameros vaizdą. Nebuvo tada gražiai dažytų šitų

(Nukelta į 6 psl.)

ŠIUOLAIKINĖS LIETUVIŲ VERTYBĖS

Dr. Liliana Astra

(Tėsinys. Pradžia Nr. 32)

Dabartinės lietuvių visuomenės krizės atsiradimą lėmė žalingas kelių skirtingų jėgų poveikis:

- LIETUVOS SOCIALINĖS STRUKTŪROS DEFORMACIJOS,

- SOCIALINĖS KULTŪRINĖS ANOMIJOS IŠPLITIMAS,

- DEMOKRATIZACIJOS PROCESO NYKIMAS.

Šių nenormalių savo pobūdžių socialinių ir politinių jėgų sąveiką būtina nors trumpai apibūdinti.

Lietuvos socialinės struktūros, arba tautos gyvybinės ašies, deformacijos ištakos siekia dar pokario laikus, kai politinė prievarta ir smurtas, deportacijos, kolchozai tapo visų gyventojų sluoksnių ir grupių skurdo priežastimi. Buvo išnaikintas atraminis - vidurinysis verslininkų, gamintojų, pasiturinčių ūkininkų ir gerai apmokamų tarnautojų sluoksnis ir, svarbiausia, lietuvių gerovė jau nebe priklausė nuo jų pačių, jų tėvų ir senelių darbo bei pastangų. Dirbtinė ir skurdi visų Lietuvos gyventojų darbo užmokesčio lygiava iškreipė ir sutrikdė savaiminę tautos socialinių sluoksnių ir grupių raidą. Taigi net penkiasdešimt metų visos Lietuvos žmonių kartos buvo paverstos pilka, amorfiška ir negyvinga mase, kurioje ryškiai žėrėjo turtu ir valdžia išskirtinės, politinei prievartai tarnaujančios partinės nomenklatūros grupės.

Sužlugus visai imperinei sistemai, atrodė savaime suprantama, kad ūkio reformos programos turi skatinti pozityvius tautos ašies - viduriniojo gyventojų sluoksnio pokyčius. Tačiau pastaraisiais metais Lietuvos socialinė struktūra dar labiau iškrypo, atsiradus naujosioms magistralinėms - per labai trumpą laiką nepaprastai pralobusių ir, priešingai, nusmukusių: elgetų, valkatų, vienišų ligotų pensininkų ir kitų žmonių - grupėms.

Išvada aiški - ir dabar tebesitęsiantis sovietmečiu prasidėjęs ir nebūdingas mūsų tautai jos pagrindų pagrindo - žmonių grupių ir sluoksnių skaidymasis į priešiškas, susvetimėjusias ir net konfliktines socialines erdves dalis.

Su šiais nenormaliais socialinės struktūros pokyčiais glaudžiai susijusi ir antroji krizė lėmusi priežastis - tai socialinė kultūrinė anomija, arba prarasta demokratinio tautos tvarkymosi patirtis.

Anomijos sąvoką prieš šimtą metų panaudojo Emil Duerkheim, bandęs apibrėžti neracionalaus, žalingo žmonių elgesio - savizudybių - priežastis ir jų ryšį su dorovės nuosmukiu visuomenėje. Vėlesniais socialinio pažinimo raidos dešimtmečiais anomijos sąvoka (graik. a - neiginys, os - dėsni) įgijo platesnę prasmę ir buvo panaudojama, apibūdinant globalinius socialinių sistemų ir teisės, dorovės, politinių institucijų veiklos sutrikimus.

Socialinės kultūrinės anomijos ir pažeistos, nesivystančios visuomenės įtaka komunizmo imperijos žlugimui buvo milžiniška. Bolševikai, o vėliau politbiurų, centro komitetų partokratija, sunaikinę tradicijas, savitą daugybės tautų kultūrinį ir ūkinį patyrimą, nesugebėjo išsilaikyti valdžioje, nepaisant to, kad valdė ne tik turtingiausius pasaulyje gamtinius išteklius, bet ir nuolankių, pusvelčiui trisiančių žmonių masę. Tačiau sovietmečio saulėlydį 1988-1990 metais pagreitino partokratijos bandymai merdėjančią sovietinį ūkį praturtinti Chicagos ekonominės mokyklos patirtimi, populiariai vadinama "šoko terapijos receptais". Fundamentalios valstybės valdymo problemos, kaip būdinga režimams, buvo suprimityvintos iki iliuzijų apie naują, rinkos ūkio rojų ir kartu padėjo partokratijai, prisidengiančiai rinkos idėja, viešai pasisavinti astronomines sumas (1988 m. birželio 6 d. TSKP CK nutarimas "Dėl VLKJS ūkinės veiklos rėmimo ir pajamų mokesčių lengvatų", 1989 m. "Dėl partijos nuosavybės").

Lietuvoje šie iš esmės pagreitinoti ir modemaus komunizmo pažadai rado puią terpę. Ilgas ir kruopštus darbas, reformuojant valstybės ūkį, kuriant teisinius demokratinę reformų pagrindus ir reguliuojant nepaprastai jautrius socialinės struktūros pokyčius, buvo pakeistas pseudomoksliniais paskaitais apie staigų šuolį į rinką ir taip pat nemažiau rūpestingai puoselėjant finansinius partinės valdžios reikalus.

Šiuo požiūriu pirmosios valstybingumą atgavusios Lietuvos vyriausybės, vadovaujamos K. Prunskienės - A. Brazausko, veiksmus galime vertinti kaip nacionalinę nelaimę. "Šoko terapijos" ideologija, kuria remiantis buvo liberalizuojamos

kainos, išaldant ir taip skurdžius sovietinius žmonių atlyginimus, pradėta privatizacija, tačiau paremta sovietinės mokesčių sistemos principais, masiškai steigiamos akcinės bendrovės, tačiau valstybės turto pagrindu - sukūrė tiesiog idealias sąlygas tiems, kurie jau turėjo valdžią ir pinigus, įsigyti šių gėrybių ir daugiau. Tad naujasis Lietuvos ūkio modelis ir buvo skirtas pigiam valstybės turto supirkimui, spekuliacijos prekėmis, nekilnojamo turtu, vertybiniais popieriais ir valiuta įteisinimui. Ši gana pakilų ir visa apimančią rajų procesą pristabdė tik prožiška kasdienybė - į beviltišką skurdą įstumta inteligentija ir beveik milijonas pensininkų ėmė nerimauti ir net viešai triukšmauti. Tad ši Lietuvos gyventojų išbandymo skolinomis reformomis stadija perėjo į kitą, bet nemažiau nesavarankišką, anomijos paveiktą etapą, kuriame deformuotą socialinę erdvę, prarastą visuomenės valdymo patirtį papildė politinių jėgų krizė.

Sąjūdis ekstremaliomis sąlygomis kūrė demokratinis politinius institutus, tačiau neįstengė tuo pat metu vykdyti ir esminius struktūrinius ūkio pertvarkymus. Daug lėmė ir nesavarankiški sprendimai, ypač vykdant beato-dairiškus reikalavimus. Kai A. Abišalos vyriausybė ir Aukščiausioji Taryba nusprendė išaldyti žmonių atlyginimus, vidutinis darbo užmokestis Lietuvoje tapo beveik dvigubai mažesnis negu gretimose Baltijos valstybėse, nors prieš priimant TVF programą buvo aukščiausias.

Tačiau naujieji rinkimų į Seimą rezultatai lėmė ne naujų politinių galimybių, efektyvių ir būtinų reformų, o tik senos besijauninančios politinės jėgos - komunistų partijos ipėdinių dominavimą. Ir dabar po keliolikos porinkminių mėnesių akivaizdu, kad užsitęsusi valstybės krizė perėjo į pavojingą stadiją, kurią iškalbingai apibūdina praėjusių metų rezultatas: 40% gyventojų gauna tik 18% visų pajamų!

Visuomenės susiskaldymo ir degradavimo procesas tęsiasi ir ypač didelis nuopelnas čia tenka ištis neeilinėms Seimo daugumos pastangoms, išlaikant mokesčių sistemos chaosą Lietuvoje. Tai unikalūs, kryptingai palaikomas procesas, nes kaimyninėse Latvijos ir Estijos valstybėse jau prieš keletą metų esminė mokesčių sistemos reforma, pajamų deklaravimas tapo būtinybe, atkuriant demokratinę valstybės pagrindus. Juk mokesčiai - tai ne tik įstatymais numatyta įmoka valstybei, bet kar-

MŪSŲ DARBAS, MOKSLAS, VILTYS TAU, TĖVYNE

Šviesų, saulėtą rugsėjo pirmosios rytą prie Lietuvos Respublikos ambasados sodelyje rinkosi Maskvos lietuvių gimnazijos "Šaltinėlis" auklėtiniai, mokytojai, tėveliai, svečiai. Jaunųjų tautiečių rankose gėlės, skirtos savo mokytojams, svečiams. Čia iškilmingai buvo pradėti naujieji mokslo metai.

Nuosirdžiai pasveikinusi moksleivius, jų tėvelius, mokytojus ir svečius gimnazijos direktorė Solveiga Valatkaitė pasidalino mokyklos laimėjimais ir rūpesčiais. Šiais mokslo metais joje veiks šešios klasės, kuriose mokysis beveik šimtas berniukų ir mergaičių. Mokyklai miesto valdžia (vienintelei Rusijoje lietuviškai mokyklai!) išskyrė patalpas, kurias žadėjo naujiems mokslo metams pilnai atremontuoti. Deja neatremontavo, jauniems tautiečiams reikės dar porą mėnesių glaustis senosiose atstovybės patalpose, kol pagaliau mokykla įsikurs savo, daug metų miesto švietimo valdžios pažadėtoje mokykloje...

Lietuvos Respublikos Nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Romualdas Kozyrovičius, pasveikinęs moksleivius, mokytojus, vai-

kų tėvus naujųjų mokslo metų proga, palinkėjęs jiems sėkmės ir ištvermės žygyje už galias žinias, geros sveikatos ir šviesios ateities, įteikė mokyklos kolektyvui dovaną - videokamerą.

- Mielie bičiuliai sėkmės jums rašant savo kūrybinio darbo istoriją! - šiuo linkėjimu baigė savo žodį ambasadorius.

Maskvos lietuvių kultūros bendrijos vardu šią iškilmingą valandą jaunuosius ir vyresnius šventės dalyvius pasveikino Tamara Lurytė.

Šiltai buvo sutikti valstybinių mokslo ir mokymo, kultūros organizacijų sveikinimai, kuriuos perskaitė mokyklos direktorė.

Visi naujokėliai, atėję į šią mokyklą, turėjo praeiti tautinių juostų simbolinius ventus, kad jie pradžia į šviesą, į tiesą, į žinias kad kelio atgal neturi būti!..

Po iškilmingosios dalies "seniai" ir naujokėliai, visi "Šaltinėlio" auklėtiniai paiskylavo garlaiviu Maskvos upe.

Jaunieji tautiečiai, tegu jūsų darbas, mokslas, žinios tarnauja Lietuvai Tėvynei!

J. Dainis

Maskva, 1995 m. rugsėjo 1 d.

tu ir svertas, reguliuojantis natūralią gyventojų sudėties kaitą valstybėje. Kartu pajamų deklaravimas tampa ne tik mokesčių ir biudžeto priemonė, bet ir fundamentaliu nacionalinių pajamų perskirstymo, demokratinės lygių galimybių visuomenės kūrimo principu.

Dabartiniame dirbtinai sukurtame ir palaikomame mokesčių sistemos chaose glūdi tie patys socialistinio biudžeto sudarymo pagrindai, skatinantys apgaudinėti valstybę, slėpti pajamas, žlugdyti civilizuotą verslą. Tačiau jame ryškėja ir kai kurie nauji dėsningumai, padedantys atsirasti mūsų valstybėje antriniam - nelegaliam biudžetui, kurį sudaro nesumokėti mokesčiai ir milžiniškas nuslėptas pelnas. Seimo dauguma praėjusiais metais sužlugdė balsavimą dėl nusikalstamu būdu įsigyto turto pavertimo teisėta nuosavybe ir sutrukdė įgyvendinti nuostatą, įpareigojančią komercijos bankus pranešti teisėsaugai apie nusikalstamu būdu įgytų pinigų atvejus. Taigi, skirtingai nuo kitų demokratinų šalių, Lietuvoje atmetamos visos civilizuotos rinkos apsaugos priemonės, ir visu pajėgumu klesti mokesčių sistema, patogi korupcijai, rektui, organizuotiems nusikaltėliams - nuslėptų pajamų ir kruvinų pinigų kaupimui. Niekam ne paslaptis, kad mil-

žinės sumos, kurias surenka kriminalinės organizacijos, būtent lietuviškų mokesčių ir bankų sistemos dėka patenka į užsienį. Ir jei nors dalis šio slepiamo antrinio biudžeto būtų panaudota dirbančių žmonių reikmėms, nereiktų Lietuvos pensininkams į šiuokšlynus žvalgytis.

Valstybės gyvenimo strategiją lemia politiniai, ekonominiai Seimo ir Vyriausybės sprendimai, tačiau dabar jie skirti pralobusių ir valstybinę valdžią sutelkusių grupuočių interesų apsaugai. Demokratija Lietuvoje tapo liguista, nebepajėgi apginti svarbiausių konstitucinių vertybių - socialinio teisingumo, šeimos gerovės, piliečių saugumo, dorovės. Per labai trumpą laiką tapome labiausiai atsilikusia Baltijos valstybe, kurioje vis plačiau skleidžiasi daugialypės krizės požymiai ir smunka kultūros kūryba.

Išeitis tik viena - glaudti visuomenės ir pažangių politinių jėgų, partijų sąveika kuriant ir įgyvendinant optimalius nacionalinės krizės įveikimo būdus. Loginiu požiūriu svarbiausias yra politinis sprendimas - priešlaikiai rinkimai. Kito kelio Lietuvos visuomenei jau, deja, nebėra, įžengus į ypatingą istorinio laiko atkarpą, suprantant ją dar Karlo Jasperso apibrėžimo - ašinio arba istorinių lūžių laikmečio prasme.

(Pabaiga)

LIETUVOS VYČIŲ 82-ASIS SEIMAS

Regina Juškaitė

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Trečiąją seimo dieną, rugpjūčio dvyliktąją, dalyviai pradėjo dalyvaudami šv. Mišiose už Lietuvą. Po Mišių, seimo dalyviams susirinkus į posėdžių salę ir kun. J. Andreiloniui sukalbėjus maldą, seimas ėmėsi svarstyti ketvirtajam posėdžiui numatytus klausimus.

Anna Klizas Wargo apibūdino šv. Kazimiero gildijos veiklą ir pristatė šv. Kazimiero Kolegijos Romoje direktorių prelatą Algimantą Bartkų ir įteikė jam 10,000 dol. čekį liturginių rubų fondui.

Prelatas padėkojo visiems už paramą jam ir šv. Kazimiero kolegijai, kuri 1998 metais švęs 50 metų sukaktį. Jis taip pat pranešė apie Kolegijos restauravimą.

CV pirmininkės antrasis pavaduotojas Robert A. Martin, Jr. pranešė, kad Schemonkin, PA, įsteigta nauja 156 Vyčių kuopa, turinti 21 jaunesnio amžiaus narį. Jis įteikė Elsie Kosmisky žymenį už naujos kuopos įsteigimą, o taip pat narystės žymenis. Buvo pasveikintos ir apdovanotos Vyčių kuopos: Detroito 102 ir 79-toji, Marquette Park 112-toji, Worcester 26-toji, Waterbury 7-toji ir Anthracite 144-toji.

CV Ritualų komisijos pirmininkė Ann Marie Kassel paskelbė 4-tojo laipsnio kandidatus ir pranešė, kad 1995 m. Garbės nariais tapo - Faustas Strolia ir Frank Petrauskas, o kandidatais į Garbės narius 1996 m. yra Alexander Akule ir vysk. Paul Marcinkus.

Loretta Stukienė pranešė metinę fondo apyskaitą ir paskelbė rašinio konkurso laimėtojus: 1-oji vieta ir 300 dol. - Bonnie Electra Gulas; 2-oji vieta ir 200 dol. - Pranciška Petkus; 3-čioji vieta ir 100 dol. Anne Sikora.

Įvyko naujos Centro valdybos rinkimai. 1995-1996

metams į Centro valdybą išrinkti:

Dvasios vadas - kun. Juozas Andrelonis, Philadelphia, 3 kuopa;

Pirmininkė - Evelyn Oželienė, Chicago, 36 kuopa;

I vicepirm. - Thomas Bruzga, Dubois, 86 kuopa;

II vicepirm. - Robert A. Martin, Jr., Chicago, 16 kuopa;

III vicepirm. (jaunimui) - Elena Mikalauskas, Dayton, 96 kuopa;

Protokolų sekr. - Agnes Mickunas, Philadelphia, 3 kuopa;

Finansų sekr. - Dorothy Banos, Pittston, 143 kuopa;

Iždininkas - John Baltus, Pittsburgh, 19 kuopa;

Iždo patikėtiniai - Mark Bell, Dayton, 96 kuopa ir Mary Beth Slakis, Chicago, 16 kuopa;

Komisijos:

Lietuvių reikalų - Vincas Boris, Detroit, 102 kuopa;

Lietuvių kultūros - John Mankus, Binghampton, 72 kuopa;

Ritualų - Nellie B. Romanas, Pittston, 143 kuopa;

Stipendijų - Maria Deksnis, Chicago, 112 kuopa;

Ryšių su visuomene - Regina Juškaitė, Detroit, 102 kuopa;

Archyvų - Longinas Svelnis, Boston, 17 kuopa;

Lietuvių kalbos - dr. Virginia Vaitakonis-Obando, Elizabeth, 52 kuopa;

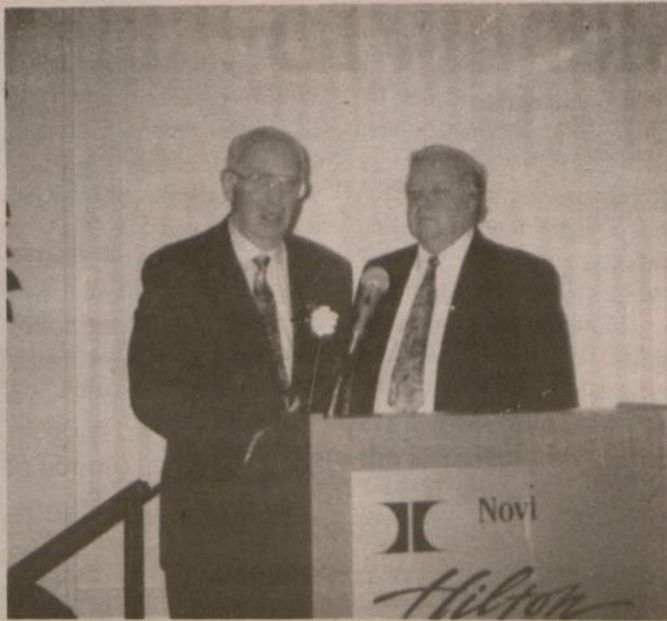
LV fondas - Loretta Stukienė, Newark, 29 kuopa;

Šv. Kazimiero gildija - Anne Klizas Wargo, Anthracite, 144 kuopa;

"Pagalba Lietuvai" - Robert S. Boris, Detroit, 102 kuopa.

Posėdis buvo baigtas maldą.

Po pietų vykusiame penktajame posėdyje kun. Andreilonis sukalbėjo maldą ir pristatė vysk. Paulių Baltakį. Vyskupas sveikino seimą ir linkėjo toliau dirbti kartu. Jis džiaugėsi seimo šūkiu "Mūsų

Lietuvos Vyčių Centro valdybos Lietuvių reikalų komisijos pirmininkas Vincas Boris įteikia Glen Haydon "Lietuvos draugo" medalį.
R. Juškaitės nuotr.

kilmė - Dievo dovana" ir pareiškė savo įsitikinimą, kad Lietuvos Vyčiai yra išpareigoję įgyvendinti Dievo žodį.

Centro valdybos pirmininkės pavaduotoja, dirbanti su jaunais vyčiais, Pranciška Petkus įvertino jaunimo veiklą šio seimo metu. Dalyvavo 10 jaunų vyčių. Jie buvo pristatyti seimui ir apdovanoti seimo dalyvio žymenimis. Nina ir Natalija Padalino padainavo delegatams naują dainą, išmoktą Dainavoje. Jaunimas įteikė Pranciškai Petkus puokštę gėlių ir padėkojo Tim Baibek už seimo suorganizavimą.

Po to buvo priimamos rezoliucijos, sveikinimai ir išklausti mandatų komiteto pranešimai.

Brockton, MA, 1-oji kuopa pasisiūlė (ir tam buvo priarta) globoti 83-čiąją Lietuvos Vyčių seimą, kuris įvyks 1996 metais.

Malda ir Lietuvos Vyčių himnu oficialiai buvo baigtas 82-asis seimas.

PABAIGTUVIŲ POKYLIS

Jau yra tapę tradicija, kad baigus seimo darbo posėdžius, pabaigtuvėms surengiamas iškilmingas pokylis. Taip buvo ir šį kartą.

Į viešbučio pokylių salę susirinko apie 400 dalyvių, kuriuos šiltai pasveikino 82-ojo seimo rengimo komi-

teto pirmininkas Tim Baibek. Invokaciją sukalbėjo ir vakaro programai vadovavo kun. J. Walter Stanewich. Po puikios vakarienės vyko oficialioji pokyliaus dalis. Buvo pristatyta naujai išrinkta Centro valdyba ir visi supažindinti su seimo garbės svečiais, o jų buvo gana gausus būrys: vysk. Paulius Baltakis, prel. Algimantas Bartkus, kun. Gintaras Grušas, kun. Alfonsas Babonas, World Medical Relief, Inc. direktorė Carolyn George, šv. Antano parapijos tarybos pirm. Algis Zaporackas, LŠSI vadas Mykolas Abarius, parodos "Mylėsi Lietuvą iš tolo" organizatorius Algirdas Vaitickaitis, buvę šv. Antano parapijos mokyklos įvairių laidų mokiniai.

Medaliu už nuopelnus darbuojantis Lietuvos labui, Roberto Boris pristatytas, buvo pagerbtas George Perles, lietuvių kilmės amerikietis, buvęs Michigan State universiteto vyr. futbolo komandos treneris.

"Lietuvos draugo" žymeniu buvo pagerbtas Glen Haydon, Mercy International Health Services pirmininkas, už jo nuopelnus ir veiklą gerinant sveikatos apsaugą Lietuvoje.

Oficialiąją pokyliaus dalį trumpu žodžiu baigė Centro valdybos pirmininkė Evelyn Oželienė.

Trumpą programėlę parėngė seime dalyvavę buvę šv. Antano parapijos mokyklos absolventai.

Užgrojus orkestrui, pokyliaus dalyviai turėjo malonią progą pašokti, pabendrauti, užmegsti naujas ir atnaujinti senas pažintis su seniai nematytais draugais.

ISPŪDINGA PARODA

Nepaprastai didžiulio susidomėjimo susilaukė Algirdo Vaitiekaičio organizuota paroda "Mylėsi Lietuvą iš tolo". Parodos eksponatai pasakoja apie išpūdingą Lietuvos Vyčių 102 kuopos istoriją nuo kuopos įsikūrimo iki šių dienų. Šalia fotografijos ir spaudos straipsniai apie šv.

Antano parapijos gyvenimą per visus 75 jos gyvavimo metus. Įdomiai ir vaizdingai pristatyta ir Lietuvos istorija. Čia pateikta medžiaga apima visus svarbiausius Lietuvos valstybės istorinius periodus, pradedant Mindaugo laikais ir baigiant paskutiniais įvykiais Lietuvoje.

Tai iš tikro puiki ir vietoje surengta paroda, davusi progą daugeliui, galbūt, pirmą kartą susipažinti su Lietuva.

SEIMĄ UŽBAIGIANT

Sekmadienį, rugpjūčio 13 d., po atsisveikinimo pusryčių visi vyko į šv. Antano lietuvių bažnyčią, kuri tą dieną šventė savo 75 metų sukaktį. Procesijoje, kurioje dalyvavo Detroito arkivyskupas kardinolas Adam Maida, jo sekretorius kun. G. Michael Bugarin ir daug kitų aukštųjų seime dalyvavusių dvasiškių, buvo nešamos JAV, Lietuvos ir Vyčių vėliavos.

Bažnyčioje kun. J. Andreilonis vadovavo ritualui, įteikiant ketvirto laipsnio medalius nusipelnusiems Lietuvos Vyčiams bei prisaiškinant naująją Centro valdybą.

Mišių metu išpūdingai giedojo parapijos choras, vadovaujamas muz. Stasio Slizio.

Pamokslą pasakė kardinolas Adam Maida. Jis sveikino šv. Antano bažnyčią, švenčiančią savo 75 metų deimantinę sukaktį, Lietuvos Vyčius, aktyviai dalyvaujančius parapijos gyvenime. Nors žmonės šv. Antano parapijoje ir pasikeitė, tačiau parapija ir bažnyčia tebegyvuoja. Jis pažadėjo, kad kol bus parapijiečių, tol bažnyčia gyvens ir palinkėjo jai atšvęsti dar 100 ir 150 metų jubiliejus.

Baigiamajame žodyje vysk. Paulius Baltakis sveikino parapijos kleboną kun. Alf. Baboną, visus parapijiečius, Lietuvos Vyčius ir visus susirinkusius švęsti šį garbingą jubiliejų.

Po to dar kartą kalbėjo kardinolas Adam Maida. Jis sveikino vysk. P. Baltakį, linkėjo išvermės ir pažadėjo Detroito arkidiecezijos paramą - 10,000 dol., lietuvių telkiniams Sibire, Lietuvos žmonėms, kad paremtų bažnyčias, kad jos neužsidarytų.

Mišioms baigiantis sugiedota "Glory to God", o išnešus vėliavas, Vyčiai dar susibūrė ant laiptų nusifotografuoti su kardinolu Adam Maida, vysk. P. Baltakiu, prel. A. Bartkumi ir kitais kunigais.

1995 metų seimas buvo darbingas ir sėkmingas. Seimo rengimo komitetas dėkoja visiems dalyviams ir talkininkams. Ačiū už paramą. Pasimatysime ateinančiais metais 83-jame seime, įvyksiančiame Brockton, MA.

Dayton, OH, "Vėjelio" tautinių šokių grupė, koncertavusi Lietuvos Vyčių 82-ojo seimo kultūros vakare.
R. Juškaitės nuotr.

POKALBIS APIE CARITAS VEIKLĄ

Viešėdamas Lietuvoje kun. K.J. Ambrasas aplankė Vilkaviškio vyskupijos Caritas. Jis paprašė reikalų vedėją gyd. E. Montvilienę atsakyti į keletą klausimų.

Papasakokite apie svarbiausius Caritas nuveiktus darbus.

Didžiausias atsieikimas, mano nuomone, yra tas, kad per šešerius metus Caritas įsikūrė jau beveik kiekvienoje parapijoje ir dabar jau yra visiems žinoma ir populiari organizacija. Mes labai džiaugiamės, kad Caritas iniciatyva Lietuvoje atgaivintas religinis švietimas, kuriasi katalikiški vaikų darželiai, mokyklos. Nuo pat Caritas įsikūrimo dienos susirūpinom, kaip padėti šeimoms išbristi ne tik iš materialinio, bet ir iš moralinio skurdo. Šį darbą jau dabar sėkmingai dirba atitinkamai pasiruošę savanoriai medikai, pedagogai, psichologai. Jų darbą koordinuoja Šeimos centrai, kurių Vilkaviškio vyskupijoje yra penki.

Socialinio darbo srityje dirba nuoširdžios entuziastės, kurios slaugo ligonius namuose ir ligoninėse, lanko kalinius kalėjimuos, globoja našlaičius, dirba sunkų darbą vargšų valgyklose, kurių yra septynios mūsų vyskupijoje. Caritas jėgomis įkurti ir išlaikomi trys senelių globos namai.

Beveik kiekvienoje ligoninėje įsteigtos koplitytėlės, kur ligoniai gauna dvasinę pagalbą.

Pagal galimybes Caritas teikia ir medicininę pagalbą vaistais, slaugos priemonėmis. Už ją esame labai dėkingi Amerikos Lietuvos Vyčiams, Vokietijos Caritas ir Maltos ordinui.

Būtų galima dar išvardinti daugybę nuveiktų darbų. Tai, anot Lietuvos Caritas federacijos direktorės ses. dr. A. Pajarskaitės, stebuklas. Nes tik Apvaizdos

dėka savanorės moterys, turinčios silpnas rankas ir gerą širdį, galėjo nuveikti tiek darbų.

Gal galėtumėte paminėti Caritas veikloje pasižymėjusių keletą asmenybių?

Labai sunku ką nors išskirti. Juk visi savanoriškai kiek galėjo, tiek padėjo, tačiau norėčiau paminėti kun. J. Barkauską, kuris buvo mūsų įkvėpėjas, stiprintojas, žengiant pirmuosius Caritas žingsnius. Dabar mus visokeriopai remia J. E. vysk. Juozas Žemaitis, vyskupijos Caritas direktorius, Šakių parapijos klebonas D. Brogys. Nenuilstančios Caritas rėmėjos gyd. L. Braukylienė, gyd. J. Šergalytė, gyd. ses. B. Žemaitytė, p. A. Petlickienė, p. V. Ambrasienė, p. A. Skinienė, p. N. Šulinskienė ir daugelis kitų.

Kokie jūsų ateities planai?

Mūsų tauta šiuo metu yra didelėje ekonominėje ir dvasinėje krizėje. Būtų gera, kad Caritas galėtų efektyviau padėti žmonėms. Mes norėtume kurti buitinių paslaugų punktus, kur galėtume įdarbinti vieną kitą bedarbį. Šiuo metu mes turime tik patalpas, bet neturime įrangos (kirpyklai, batų taisyklai ar kt.). Ypač mums reikia dirbti dvasinėje sferoje. Tauta per 50 sovietinio genocido metų prarado beveik visas dvasines vertybes. Jas buvo galima išugdyti tik ateinančiose kartose ir tai labai sunkiai, nes jaunimas, supratęs laisvę be atsakomybės iš vakarų semiasi ne kas geriausia, o kas blogiausia. Todėl mums būtina burti vaikus, jaunimą įdomiems, gražiems renginiams, kad atitrauktume juos nuo alkoholizmo, narkomanijos, nusikaltimų, sekso. Evangelizacija galėtų apsaugoti jaunimą nuo sektantų griauamos jėgos.

Kokios kliūtys jums labiausiai trukdo įvykdyti su-

manyms?

Pagrindinė kliūtis, tai lėšų neturėjimas, nenoras turtingesniųjų remti Caritas veiklą, ypač dvasinėje srityje. Su jaunimu sėkmingiausiai gali dirbti tik jauni žmonės, o jie nori gauti atlyginimą – pragyvenimo šaltinį. Caritas atlyginimams pinigų neturi. Būtų gera turėti audio–video priemones kultūringam jaunimo laisvalaikio organizavimui...

Kokie jūsų draugystės ryšiai su užsienio lietuviais?

Mano nuomone, užsienio lietuviai galbūt žino tik Lietuvos Caritas centrą Kaune. Vilkaviškio vyskupijos Caritas džiaugiasi tik keleto tautiečių iš Amerikos ir Vokietijos parama. Caritas ir ligoniai dažnai prisimena Lietuvos Vyčių prezidentą Robertą Boris, p. Frank Petrauską, p. Len Kapochus p. A. Balsį, kurie ne kartą vaistais ir slaugos priemonėmis praturtino Caritas vaistinę ir beveik visas vyskupijoje esančias ligonines. Nuoširdžią padėką reiškiau p. Alfonsui Dainiui, p. Salomėjai Daulienei, p. Birutei Bacevičienei, p. M. Dymšaitei–Ogdem už materialinę paramą. Paminėtini Vokietijoje gyvenantys mūsų rėmėjai, tai kun. Kazimieras Senkus, p. Petronėlė Prahl, p. Juozas Sarapinavičius.

Jūsų žodis užsienyje gyvenantiems lietuviams.

Visų pirma nuoširdžiausias AČIŪ, kad Jūs mūsų nepriklausomą, dorą ir dvasingą žmogų. Niekas dar kol kas nesuskaičiavo jūsų materialinės, o juo labiau dvasinės pagalbos. Niekas kol kas negalvoja, kaip Jums už pagalbą atsilyginti. Mes tik galime jus užtikrinti, kad prašysime savo maldose DIEVĄ atlyginti JUMS už geras širdis, nesavanaudišką pagalbą ir stengsimės sąžiningai išdalinti Jūsų dovanas.

Dėkoju už pokalbį ir linkiu Dievo palaimos artimo meilės darbuose.

Kun. K. J. Ambrasas

MIRĖ BUVĘS MASKVOS KLEBONAS

1995 m. rugpjūčio 23 dieną, sulaukęs 90 metų, Maskvoje mirė vyriausias amžiumi Rusijoje katalikų kunigas lietuvis Stanislovas Mažeika. Dvidešimt trejus metus jis ėjo Maskvos šv. Liudviko šventovės klebono pareigas.

Velionis gimė 1905 m. liepos 10 d. Kybartuose. Besimokydamas Kauno kunigų seminarijoje, jis įstojo į marijonų vienuoliją, o 1932 m. birželio 19 d. buvo išventintas kunigu.

Pirmuosius kunigiškios tarnystės metus velionis praleido besidarbuodamas Marijampolėje, vėliau studijavo Romoje. Grįžęs į Lietuvą, jis buvo paskirtas Marijampolės marijonų šventovės rektoriumi.

Po 1945 m., prasidėjus katalikų persekiojimui Lietuvoje, kunigui marijonui Mažeikai gana dažnai teko keisti darbo vietą. Jis ėjo vikaro pareigas keliose Vilniaus bei kitų Lietuvos miestų parapijose, ilgiausiai – nuo 1950 iki 1960 m. – dirbo Tverės parapijoje. Vėliau jis buvo paskirtas Vilniaus arkivyskupijos kancleriu. Tuo metu Vilniaus arkivyskupijos žinioje buvo ir vienintelė tuo metu Maskvoje viekianti šventojo Liudviko katalikų šventovė.

Į Maskvą kun. St. Mažeika persikėlė 1967 m. Ilgus metus jis buvo vienintelis katalikų kunigas šv. Liudviko šventovėje. Paskutinius dve-

jus metus, susilpnėjęs sveikatai, Mišias velionis atnaušaudavo namuose. Savaite prieš mirtį, rugpjūčio 16 d., jis buvo aprūpintas ligonio sakramentais.

Rugpjūčio 25 d., kai Katalikų Bendrija mini šventąjį Liudviką, šio šventojo vardu pavadintos Maskvos šventovės tikintieji atsisveikino su savo ilgamečiu klebonu. Gedulines Mišias aukojo Apaštalių Sosto nuncijus Maskvoje arkivyskupas Jan Bukawski, lotynų apeigų apaštalinio administratoriaus generalvikaras kun. Antoni Gej ir kurijos kancleris kun. Viktor Barcewicz.

Tardamas atsisveikinimo žodį, arkivyskupas Bukowski pažymėjo, jog kunigas Mažeika 23 metus buvo vienintelis kunigas šioje vienintelėje Maskvoje veikusioje katalikų šventovėje. "Apie didvyrišką kunigo Stanislovo tarnystę", – kalbėjo nuncijus, – "aš pirmąkart išgirdau dar prieš dvidešimt metų, gyvendamas Romoje. Jis gyveno ilgą ir labai naudingą gyvenimą, už kurį šiandien privalome dėkoti Dievui".

Velionis savo testamente išreiškė norą būti palaidotas savo gimtinėje – Kybartuose. Lietuvos pasiuntinybė Maskvoje pasiūlė savo paramą, pervežant velionies palaikus į Lietuvą.

Inf.(TŽ)

POLITINIAI KALINIAI GRĮŽTA Į KAMERAS

(Atkelta iš 3 psl.)

geležinių lovų. Nebuvo tada spintelių ir taburečių. Ir medinių grindų nebuvo. Ir pakabų nebuvo, nes ant jų, nežinau ką, tada kabinti turėjome. Nei tokios gražios, gamtos reikalams atlikti, parašos. Nieko tokio panašaus nebuvo, ką dabar matome mūsų kameroje. O buvo tada geležiniai narai su lentine paklotu, po miego tvirtinami vertikaliai prie sienos. Buvo kietos cementinės grindys. Sienos buvo juodos, lyg purvinos. O paraša aukšta be dangčio buvo. Rodos buvo dar bakelis su vandeniu. Indai buvo tik aliumininiai. Tada tokiose kameroje, išskyrus vienuotes, laikydavo po keturis ir daugiau kalinių. Dabar gi pagal lovų skaičių rodoma, kad tokiose kameroje gyveno tik po du kalinius. Oi netiesa, netiesa. Kaip vienas jaunuolis iš Panevėžio čia apsilankęs pasakė: – Tai dar ne visuose vie-

bučiuose kambariai taip atrodo gerai, kaip šios kalinių kameros dabar.

Iš tikrųjų susidaro įspūdis, kad čia valdant sovietams buvo ne priešingų jos režimui žmonių fizinio bei dvasinio kankinimo mašina, o kažkokių nusikaltėlių auklėjimo įstaiga.

Šiuo metu muziejaus patalpos remontuojamos, gražinamos. Bet jis jau veikia nežinia kokiomis teisėmis.

Gerbiami valdžios vyrai! Būkite dėtingesni ir šiam muziejui suteikite tikrą muziejaus veidą. Suteikite patalpas muziejaus eksponatams išdėstyti, kurių šiame pastate netrūksta. Labai būtų gražu, kad šalia muziejaus ir genocido centro būtų ir politinių kalinių Sąjungos būstinė. Skirkite lėšų muziejaus iškabai ir reikiamai reklamai. Labai laukiame jūsų paramos.

S. Janavičius
Politinis kalinys

BALF'o Clevelando skyrius nuolat siunčia šalpos siuntas į Lietuvą gausioms šeimoms paremti. Nuotraukoje savanorės talkininkės, paruošusios eilinę siuntą. Iš k.: M. Puškorienė, K. Vačeliūnienė ir O. Šilėnienė.

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 65-ojo seimo rengimo komitetas. Iš kairės į dešinę sėdi: U.Gaižutienė, E.Bernotienė, O.Jokūbaitienė, S.Mačienė, J.Budrienė. Stovi: Z.Dučmanas, Alg.Pautienis (vicepirmininkas), V.Jokūbaitis (pirmininkas), D.Šukis, J.Šukis, R.Mačys ir B.Pautienė. (Nuotraukoje trūksta: Ig. Stankaus, L.Kedžio ir K.Vaičiūnienės).

KRIKŠČIONYS DEMOKRATAI IR KONSERVATORIAI DIRBS KARTU

Ivykusiame Krikščionių demokratų partijos ir Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) vadovybių 5 val. užtrukusiame pasitarime priimtas svarbus dokumentas – bendras komunikatas, kuriame sakoma:

"Pasitarime svarstytos Lietuvos demokratinės raidos perspektyvos po žalingo šaliai LDDP valdymo laikotarpio.

Partijos kartu dirbs, kad pagerėtų Lietuvos būklė ir nuosekliai vyktų jos integracija į Europos Sąjungą. Jos numato galimybę po 1996 m. rinkimų į Seimą, esant palankiems jų rezultatams, inicijuoti platesnę demokratinę partijų (be LDDP ir jos satelitų) koaliciją.

Partijos konsultuosios su kitomis 1995 m. kovo 21 d. Pareikimą pasirašiusiomis partijomis, kad būtų įgyvendintas šio pareikimo politinis sprendimas ir nuostatos dėl Europos Sutartyje numatytos pastatų kartu su jų užimama žeme nekilnojamosios nuosavybės teisės užsieniečiams. Tuo tikslu jos rengs ir svarstys su kitomis partijomis atitinkamo Konstitucijos 47 straipsnio papildymo bei Konstitucinio įstatymo projektus". (LA)

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJE

Lietuvių jaunimo suvažiavimas

Gegužės mėn. Vokietijos lietuvių jaunimo sąjunga sukvietė lietuvių jaunimą į Annabergą dalyvauti politiniame seminare. Susirinko apie 40 jaunuolių iš Hamburgo, iš Vasario 16-osios gimnazijos, iš pačios Bonnos ir iš kitų Vokietijos miestų. Čia gyvena nemažai lietuvių studentų, kai kuriems jų pirmieji namai studijuojant ir buvo Annabergas. Suvažiavime dalyvavo ir VLB valdybos pirmininkas A. Lipšys.

Visus atvykusius svečiai priėmė Ankė Lepaitė ir Alain Gromašauskas. Paskirstė į kambarius, pakvietė vakarienės. Vėliau visi susirinko viename iš gražių pilies kambarių į susipažinimo vakarą. Kad linksmiau būtų, Laima Lipšytė pravedė idomų žaidimų. Be to, buvo galima pažaisti biliardą, pažiūrėti nuotraukų Annabergo albumuose. Kai kurie rado ten savo pažįstamų ir net tėvų nuotraukas.

Kitą rytą visi rinkosi į posėdžių salę, kur Bonnoje studijuojąs filosofiją Kanados lietuvis Rimas Čuplinskas pradėjo įžanginę seminaro dalį, o seminaro šūkis buvo **AŠ – LIETUVA – IR JAUNIMO SĄJUNGA**. Pirmiausia Rimas papasakojo apie lietuvių emigracijos istoriją, apie tai, kaip jie, patekę į svetimus kraštus, organizavosi, kaip įsikūrė VLIKas ir kitos lietuvių organizacijos, tame tarpe ir Vokietijos lietuvių jaunimo sąjunga. Kalbėjo apie išeivijos veiklą.

Paskui kiekvienas galėjo pasisakyti, kieno tėvai kelinotos kartos emigrantai. Dalia Baliulytė paruošė idomų perėjimą prie diskusijų ir jas pravedė. Diskusijos vyko

tema "Kaip lietuvių išeivijos jaunimas ir Lietuvos jaunimas galėtų geriau vieni kitus suprasti". Po plakatu **AŠ – Lietuva – ir Jaunimo sąjunga** kiekvienas galėjo užrašyti spontaniškai kilusias mintis. Iš jų ir išsivystė idomos diskusijos.

Popiet vieni dalyvavo politiniame seminare tema "Ar reikalinga žmogui tėviškė?" (vokiškai: "Braucht der Mensch 'Heimat'?"). Pirmiausia klausytojai buvo paklausti, kaip jie supranta sąvoką "tėviškė". Daugelis apibūdino tai kaip vietą, iš kurios yra kilę, kurios kalba kalba jų tėvai, kur galima sugrįžti ir dvasiškai atsigausti. Paskaitą šia tema skaitė G.Ahnen. Iš paskaitos turinio buvo aišku, jog prelegentas kartais kalba apie tėvynę, o kitą kartą apie tėviškę ir šių sąvokų nesiskiria.

Ruošdamiesi vakaro programai, visi suvažiavimo dalyviai pasiskirstė į grupes. Darbo buvo labai daug: rašytojų klubas ir meno akademija turėjo kuo greičiausiai surengti spektaklį, *musmiriu-kai* įdainuoti į kasetę roko dainą, o *Dievo piemenėliai* turėjo paruošti naujų giesmių sekmdienio pamaldoms. Vakare visi vėl susirinko salėn ir parodė savo sugebėjimus. Ypač didelį pasisekimą turėjo daina, kurią iš tiesų buvo jau beveik visą įrašę "Musmirės" dainininkai Liudas Motekaitis ir Rimas Čuplinskas. Dalį vietų jie paliko be vokalinio, tik su instrumentiniais įrašais. Jie paruošė kai kuriuos suvažiavimo dalyvius įdainuoti likusį tekstą. Reikėjo intensyviai ruoštis, kad galėtų tinkamai įdainuoti, tačiau rezultatas

suteikė visiems dalyviams daug džiaugsmo ir pasitikėjimo savo sugebėjimais. Reikia manyti, kad pažadinti pasitikėjimą ir buvo "Musmirės" dainininkų tikslas.

Sekmdienio rytą Annabergo pilies koplyčioje jaunuoliai pasimeldė ir pagiedojo naujai paruoštų giesmių. Po tikėjimo valandėlės visi perėjo į salę. Čia buvo išrinkta nauja Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos valdyba: Rimas Baliulis (pirminin-

kas), Alicija Saulytė (sekretorė), Klaus Žulys (išdininikas), Alain Gromašauskas (pašto ryšių reikalams), Haroldas Matulevičius, Laima Lipšytė ir Martynas Lipšys (nariai).

Papietavę visi pradėjo skirstytis. Prieš išvykstant nusifotografavo. Vasario 16-osios gimnazistai grįždami dar turėjo progą pamatyti Reino uolėtas pakrantes. Taip pasibaigė jaunimo suvažiavimas, suteikęs malonių išpūdžių dalyviams.

Vasario 16-osios gimnazija minėjo birželio trėmimus

Birželio 15-ąją gimnazijos mokiniai ir apylinkės lietuviai susirinko pilies koplyčioje pasimelsti už tuos, kurie patyrė baisią tremtį iš mylimos tėvynės, kurie kentėjo nežmoniškas kančias Sibiro speiguose ir galiausiai tik retas iš jų beišvydo gimtąją žemę. Jau antra diena mokyklos koridoriuje stovėjo stendas su ištremtųjų vargų aprašymais ir nuotraukomis bei trispalve su juodu gedulo kaspinu.

Pamokslo metu gimnazijos kapelionas kun. G. Tamo-

šiūnas kalbėjo apie dviejų pavidalų blogį, kuris, amžiui dar neįpusėjęs, užvaldė Europą. Nationalsocialistai atvirai skelbė planą sukurti Naująją Europą, kurią ruošėsi germanizuoti ir kurią turėjo valdyti arijai. Kiti gi turėjo tapti arijų tarnais arba nustumti toliau į rytus, o kiti net sunaikinti. Sovietinis blogis buvo užmaskuotas: sovietinė sistema, skelbdama tautų brolybę, vykdė Rusijos ekspansiją ir jos komunistinėje imperijoje nebuvo meilės artimui, nebuvo vietos mąstan-

čiam žmogui. Sudarę iliuziją, jog šėtono nėra, žudė ir ramias pavergtas tautas, ir savuosius.

Po šv. Mišių visi susirinko berniukų bendrabučio salėje. Čia grupė mokinių, vadovaujami bendrabučio vedėjo Edmundo Jankūno, parėngė montażą. Šviečiant žvakutėms, tarp riedančio traukinio garsų, buvo skaitomi tremtinių prisiminimai. Trumpam iškilo tremties pragaras prieš akis. Viena prisiminimų ištrauka buvo baissėnė už kitą. Galiausiai minėjimas buvo baigtas malda ir daina "Grįžtu namo... į laisvą Lietuvą grįžtu".

VLB inf.

Lietuvių Vasario 16-osios gimnazijos mokinių dainų būrelis.

DVIRAČIU Į LIETUVĄ

Edmundas Čapas
(Tėsinys. Pradžia Nr.21)

Tėvo kraštas

Išvykdamas iš Šeduvos, tikėjau atrasti vaizdingą slėnį, supantį Dotnuvėlės upę. Slėnio nebuvo, užtat kelias buvo lygus, ir palei jį Dotnuvėlė keliose vietose buvo labai vaizdinga. Ypač gražiai ji atrodė Plėniuose, kur nutariau pailsėti ant liepto, virš upės. Labai skaidrus vanduo švelniai tekėjo po manimi, priversdamas augalus vandenyje judėti be perstojo, tarytum banguotus plaukus vėjyje. Pirmą kartą pastebėjau, kad šie augalai –

sino. Pamatęs, kad jis netrukus sustojo prie degalinės, aš padidinau greitį ir pasivijau jį. Jam, pilnčiam benzinau į savo automobilį, aš sušukau: "Visai nereikėjo pypsinti, nebuvo jokių kitų mašinų, o aš važiauvau kiek tik įmanoma dešiniau. Reikiai turėti kantrybės! Aš esu amerikonas, o tu esi durnius! – užbaigiau aš, supratęs, kad iš pykčio pasakiau ne visai gražiai. Visą tą laiką kėdainietis tik žiūrėjo į mane netikėdamas ir išpūtęs akis.

Miesto centre viešbučio

Senjo Kėdainių gimnazijos pastato, kur mokėsi mano tėvas, neberadau. Toje vietoje dabar stovi nauja vidurinė mokykla. Autoriaus nuotr.

Kėdainių centre puikavosi graži cerkvė

Autoriaus nuotr.

niekada nenustojantys judėti ir kad jų visas gyvenimas praeina horizontaliai, vilnįjančios ir nesibaigiančios vandens srovės viduje!

Toliau į pietus tankaus miško plotas žymėjo pradžią Akademijos, mažo miestelio, išaugusio aplink Žemės ūkio akademiją. Ten buvo keletas įdomios architektūros raudonų plytų pastatų ir gražių takelių, vedančių į tamsią girią, bet aš nesustojau apžiūrėti iš arčiau.

Kirtau Dotnuvėlę ir pamaciau didelę, bet gana nepatrauklią, apgriuvusią katalikų bažnyčią miestelio centre. Bažnyčia buvo užrakinta. Trumpam atsėdau pailsėti – atsirėmiau į šventoriaus tvorą. Mano kelis vėl skaudėjo. Pamačiau tris "bachūrus", besišlaistančius prie paruoštų ir pagalvojau, koks neapsaugotas ir pažeidžiamas aš buvau! Jeigu tik šie vaikinukai būtų žinoję, kad šis vienišas amerikietis, važiuojantis 300 dol. vertės dviračiu ir turintis su savimi apie 500 dol. grynų pinigų, kentėjo skausmą ir galėjo važiuoti tik nedideliu greičiu švelniu ir lygiu keliu? Netrukus aš vėl sėdau ant dviračio ir nuskubėjau į Kėdainius.

Vos tik įvažiauvau į miestą, man iš paskos atsirado taksi automobilis, kurio vairuotojas man labai piktai pyp-

neradau, užtat mačiau cerkvę, pirmąją mano matytą Lietuvoje. (Vėliau aš labai nustebau sužinojęs, kad tokioje katalikiškoje šalyje veikia nemažai ir cerkvių). Tikėjau atrasti kokius nors ženklus, rodančius, kur yra viešbutis, bet jų nebuvo. Turėjau daug kartų sustoti ir klausti, kol galiausiai radau viešbutį mažame miestely – Vilainiuose, Kėdainių šiaurinėje dalyje.

Viešbutis buvo panašus į didžiulį, neišvaizdų gyvenamąjį pastatą, kokių daug buvau matęs Šiauliuose ir Kaune. Buvau nustebintas, kai viešbučio administratorė man pranešė, kad visi kambariai buvo užsakyti Lenkijos profesoriams – konferencijos dalyviams; likusieji kambariai buvo remontuojami.

Mano keli labai skaudėjo, buvo vėlu, ir artinosi naktis. Artimiausias miestas, kuriame galčiau viešbutį, buvo tik Jonava, kurios negalėjau pasiekti sutemus. Šiaip taip įtikinau administratore, kad duotų man bet kokį kambarį, bet kokio dydžio, kad tik jame įsitektų lova ir mano dviratis. Maždaug po 40 minučių tvarkymo (dvi moteriškos supuolusios išplovė grindis, įnešė į vidų lovą ir keletą rankšluosčių) mano kambarys buvo paruoštas. Gavau numerį be televizoriaus, be radijo, be telefono, be karšto vandens, be tualetinio popieriaus, be vandens bakelio tualeto (reikėjo naudoti kibirą).

radau kitame parke, netoli Dotnuvėlės, lygiai tokią, kaip buvo nupasakojusi Živilė, tačiau nebuvo išlikęs senasis pastatas. Trumpai aplankiau naujai atstatytą mokyklą bei parką ir nusprendžiau be ilgų atidėliojimų važiuoti į Žeimius, mažytį miestelį tarp Kėdainių ir Jonavos, kur mano tėvo šeima turėjo jų pastutiniuosius namus prieš išvykdam iš Lietuvos.

Geru keliu lengvai ir greitai privažiavau ramų kaimo keliuką, kuris nuvedė mane į Žeimius. Dešinėje plytėjo didžiulis atviras laukas, apie 5 kilometrų ilgio ir 2 kilometrų pločio; kairėje – augo keli medžiai, stovėjo ir namai, buvo vienas ar du tvenkiniai; tiesiai priekyje matėsi

viršūnių, supančių bažnyčią. Aš nusprendžiau įrašyti šiuos įprastus garsus į kasetę, kurioje jau buvau įrašęs žmonių giedamas giesmes per mišias Kauno katedroje.

Sugrįžau į pagrindinį kelią ir netrukus atvykau į Jonavą. Nei miestas, nei Neris, plukdanti savo vandenis per miestą, neatrodė patraukliai. (Vėliau aš sužinojau, kad labai įdomu Jonavoje per Jonines, birželį.)

Persikėlęs per Nerį stebėjau atradęs kelis pramoninius rajonus ir didžiulę Rusijos karinę bazę Rukloje. Iš tiesų, važiauvau keliu, einančiu per šios bazės vidurį. Bazė buvo apsupta ilga siena, ir matėsi, kaip daugybė rusų

Už Kėdainių pamačiau kelio rodyklę į Žeimius. Ten, kur kadaise buvo mano senelio ūkis, plytėjo didžiulis atviras laukas.... Autoriaus nuotr.

Dideli kambario langai buvo purvini, todėl besileidžiančios saulės spinduliai akinau spindėjo pro švarius plotelius. Už naktį sumokėjau apie 50 JAV centų. Apie 45 minutes kalbėjomės su administratore ir moterimis, išvaliusiomis mano kambarį, pasidalindami maistu ir gėrimais, kokius kiekvienas turėjome.

Kitą rytą atsikėliau anksti ir gerai pailsėjęs. Važiavau atgal į Kėdainius, nes norėjau surasti gimnaziją, kurioje mokėsi mano tėvas ir jo sesuo Iza bei kitos mano pažįstamos iš Clevelando – p. Aldona Raulinaitienė, p. Jadvyga Kliorienė, lanke šią gimnaziją trisdešimtųjų metų pabaigoje – keturiasdešimtųjų pradžioje. Gimnaziją at-

grupė namų, o virš jų buvo aukštai iškilusi dviejų bokštų bažnyčia.

Iš mano senelio ūkio nieko nebebuvo likę. Pagal Živilės pasakojimą, ūkis kažkada buvęs tame atvirame lauke. Aš nuvažiauvau prie bažnyčios ir radau ją užrakintą, kaip ir daugelį kitų. Ši bažnyčia buvo išskirtinai didžiulė tokiame mažame kaimeliui. Aš ilsejau bažnyčios kieme ir bandžiau įsivaizduoti, kaip čia viskas atrodė, kada mano tėvas gyveno. Bažnyčios varpai matyt skambėdavo labai garsiai gyventojams ir apylinkėse, gaila, kad neišgirdau jų skambančių, kol buvau čia.

Vietoj to, dar kartą – šimtų varnų kranksėjimas krito žemyn, ant manęs, iš medžių

karių vaikštinėjo viduje. Aš, taip ir neišdrįsęs išsiimti fotoaparato, greitai įveikiau ilgoką nuotolį, norėdamas išvažiuoti iš bazės teritorijos. Važiudamas maščiau, kažin ar mano senelis, Lietuvos kariuomenės majoras Vladas Čapkevičius tarnavo čionai? (Vėliau, kai aš, irgi majoras, bet JAV kariuomenės), "karininkavau" Lietuvoje ir kartą svečiavausi čia pas bazės vadą, sužinojau, kad tai didžiausia buvusi Lietuvoje sovietų karinė bazė ir kad ji buvo gana šiuolaikinė, per daug nauja mano senelio laikų Lietuvos kariuomenei.

(Bus daugiau)

Vladas Vijeikis

VĖL TOS MOTERYS

Pastebėta, kad moterų pasaulis pergyvena krizę. Jos kažko nori, ko pačios gerai nežino. Vedę vyrai tą gerai supranta, bet viengūnams tai lyg ir naujiena. O tie moterų norai išplaukė net į tarptautinius vandenius. Sugulvojo jos susirinkti Kinijoje ir duoti vyrams velnių. Kinietės dėl to nekelia didelio balso. Jos žino, kad joms ir dabar gerai. Tegul vyrai visokiom bėdom užsiiminėja, o jos namų židinį saugo. Ta proga reikėtų atsiminti, ką Liuteris sakė moterų klausimu. O štai ką. "Vyrai turi plačius pečius ir siaurą sėdynę. Moterys turi siaurus pečius ir plačią sėdynę. Taigi, moterų pareiga sėdėti namie ir auginti vaikus".

Moterys neklauso. Bent liuteronės paklausytų. Vaziuoja kažkur į Kiniją. Net Amerikos prezidento žmona nuvažiavo. Pikti liežuviai sako, kad prezidentas suglumo. Nežino ką daryti. Laukia, kada žmona grįš. O kinietės nors ir ne liuteronės, bet prisilaiko Liuterio nurodymų ir labai įartinai žiūri į susirinkusias moteris. Ar tik čia nebus moderniškos bara-

kūdos atvažiavusios jų gerų vyrų vilioti.

Nevedusios kinietukės labai trokšta, kad vyrų kongresas būtų surengtas. Daug, oi daug negrįžtų namo. Kinietė žino, kaip gerbti vyrą ir jam įtikti. O tos iš kitur šiauriasi, užmiršdamos savo tikrąsias pareigas.

Mano draugas Florijonas turi savo griežtą nuomonę. Jis sako:

– Visokius tumulus kelia ir kongresus rengia tos negražios. Nebeturi vilties. Gražios konkursuose dalyvauja ir žvalgosi, kaip milijonierių nutverti. Komunistų partija Lietuvoje buvo įvairiais nesugebančiais perpildyta. Čia buvo užuovėja tiems, kurie padoriu būdu nesugebėjo per gyvenimą eiti. Tas pats su moterų partija. Susirinko tos, kurios nebeturi vilties vyrą sugauti. Toks jau gyvenimas.

– O kaip tu žiūri į tarptautinį moterų kongresą Kinijoje.

– Kai išgirsi apie ilgą kongresą Lietuvoje, pranešk. Pasiųsiu savo žmoną. Florijonas prasišiepė ir supratau, ką tai reiškia.

MELAGIAI

Dabartinė Lietuvos valdžia sukelia daug svarstymų, ginčų ir net draugiškų santykių suniokojimo. Vieni puse lūpų giria (tie kurie gavo medalius), kiti neapkenčia nuo galvos iki puspadžių. Tai tie, kurių giminės arba jie patys pajuto sovietinės valdžios galią ant savo pečių. O juk dabartinėje valdžioje tie patys, kurie naikino "liaudies priešus". Ten apstu buvusių ministrų ir kitokių aukštų stalininio sukirpimo pareigūnų.

Tad kur teisybė? Atradau. Ir štai kaip.

Radio bangomis kalbėjo Chicagoje pats Lietuvos premjeras. Klausytojams buvo leista pateikti klausimus. Ir štai viena moteris ėmė kalbėti apie tai, kad ji norėtų susigrąžinti savo turtą ir perduoti jį giminėms. Bet visos jos pastangos atsimušė į biurokratiją. Premjeras paaiškino, kad tokią blogą situaciją sukūrė Landsbergio valdžia ir toliau sukinėjo taip, kad vargu kas suprastų kame reika-

(Atkelta iš 2 psl.)

paskelbė, jog jis kandidatuoja į Gruzijos prezidento vietą. Rinkimai bus lapkričio mėn.

• Egipto prezidentas Hosni Mubarak reikalauja, kad Izraelis prarastų tardymus ir nubaustų karininkus, kurie 1956 ir 1967 metų karo išakė žudyti egiptiečius karo belaisvius. Buvęs Izraelio tankų brigados vadas pripažino, kad jis išakė nušauti 1956 metais 49 egiptiečius belaisvius. Izraelio istorikas paskelbė, kad apie 1,000 belaisvių buvo nužudyti 1967 metų kare. Tačiau Izraelio vyriausias prokuroras pranešė spaudai, jog Izraelyje veikia senaties įstatymas, kuris draudžia kaltinti ar bausti už taip seniai įvykusių nusikaltimų. Stebėtojai klausia, kodėl toks senafies įstatymas netaikomas kaltinamiems žydų žudymu?

• Lenkijos prezidentas Lech Walesa atleido iš pareigų savo štabo viršininką Mieczysław Wachowski, susilaukusį daug kritikos spaudoje už įvairias intrigas ir kitus prasižengimus. Anksčiau jis buvo sunkvežinių vairuotojas.

las. Klausėja, išklausiusi premjero aiškinimų sušuko: MELAGIAI, MELAGIAI, MELAGIAI!

Jeigu būtų buvę galima ir aš būčiau prisidėjęs prie to šauksmo. Tai tikras apibūdinimas dabartinės Lietuvos valdžios. Žinoma, turtus galima susigrąžinti, bet reikia labai žemai nusilenkti Lietuvos valdovams. Kai kurie, net žymūs asmenys tą padarė.

Bet man rodosi, kad niekas taip gerai neapibrėžė Lietuvos valdžios, kaip ši nežinoma moteris. Ir daug kas su ja kartu šaukia: MELAGIAI, MELAGIAI, MELAGIAI!

Bet šis šauksmas yra šauksmas tyruose. Ir toliau buvusieji komunistai labai trokšta įsigyti turtus visokiais negražiais būdais. Ir keista. Išauklėti komunistinėje dvasioje, eję aukštas pareigas, o šiandien skverbiasi į kapitalistų eiles. Žinoma, ir komunistiniais laikais jie buvo turtingo elito eilėse. Jie turėjo specialias krautuves, automobilius, šoferius, visas privilegijas apie kurias paprastas pilietis net nedrįso pagalvoti. Tad nenori prarasti ir net nori daugiau. Tokia yra dabartinė valdžia. MELAGIAI, MELAGIAI, MELAGIAI!!!

*****

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Iš visur apie viską

• Pietų Afrikoje įvyko 12 Afrikos pietinių valstybių vadų suvažiavimas. Svarstytas laisvos prekybos zonos organizavimas. Planuojama įsteigti tokią zoną iki 2000 metų.

• Zairo valdžia paskelbė, jog iki Naujųjų metų visi Ruandos pabėgėliai, daugiausia hutų genties, turės išvažiuoti arba bus prievarta deportuojami.

• Indonezija šventė savo nepriklausomybės 50 metų sukaktį. Dalyvavo ir Olandijos karalienė Beatrix. Savo kalboje ji išreiškė "gilų liūdesį" dėl žuvusių nepriklausomybės kovose indoneziečių.

• Kinijos ekonomines reformas pradėjęs vyriausias vadas Deng rugpjūčio 22 d. sulaukė 91 metų. Šia proga Kinijos užsienio reikalų ministerija paskelbė, kad vado sveikata gan gera.

• Jungtinės Tautos ieško aukštų kvalifikacijų pareigūnų, kurie dirbtų finansų, socialinio išvystymo, statistikos, administracijos įstaigose: Estijos, Latvijos, Lietuvos, Maltos, Slovenijos, Mauritanijos reikalams. Ieškomi kandidatai iki 39 metų amžiaus, baigę universitetus.

• Švedijos socialdemokratų partija nutarė šių metų gale pakeisti ministrą pirminką Ingvar Carlsson. Manoma, kad nauja premjere taps Mona Sahlin.

• Rusijos seimo žemųjų rūmų pirm. Ivan Rybkin įsteigė naują politinę partiją ir kvietė į mažų partijų tarpą įsijungti profesines sąjungas, tačiau didžiosios darbo unijos atsisakė.

• Norvegijos ekonominė padėtis, vedama vis augančio naftos ir dujų eksporto, vis auga ir stiprėja. Nedarbas Norvegijoje siekia 5.4 nuoš., visuminis gamybinis produktas paaugo 5.1 nuoš.

• Rusijos vidaus reikalų ministras išbandė, ar tikrai kelių milicija ima kyšius, kaip skundžiasi spauda. Ministerija pasiuntė sunkveži-

mį, pakrautą degtinės butelių kroviniu. Mašina buvo sustabdyta kelionėje po pietinę Rusiją 24 kartus. Milicininkai pareikalavo kyšio 22 kartus.

• Didžiausias valstybinių pajamų šaltinis daugelyje šalių yra pajamų mokesčiai. Didžiausius mokesčius pasaulyje ima Švedija, nedaug atsilieka: Danija, Suomija, Olandija, Norvegija, Belgija ir Italija. Mažiausius pajamų mokesčius moka: turkai, japonai, australai, amerikiečiai, airiai ir kanadiečiai.

• Pasaulinio banko žinios, apie 80 pasaulio valstybių, daugiausia Afrikoje ir Viduriniuose Rytuose siemet pajus vandens trūkumą. Ateityje bus dar blogiau.

• Irako teritorijoje veikia dvi laisvės siekiančių kurdų organizacijos, kurios nesugyvena ir trukdo viena kitai. Neseniai Airijoje įvyko dviejų grupių vadų pasitarimai, kuriuos organizavo JAV.

• Rusijos spauda teigia, kad šalyje veikia apie 8 tūkstančiai atskirų mafijozų grupių. Joms priklauso apie 35,000 narių.

• Rusų seimo narys Vladimir Žirinovsky nekartą buvo įveltas į smurto veiksmus. Rugsėjo 9 seimo salėje jis susistumdė su moterimi atstove, televizijos kameroms veikiant. Kartą jis prašė psichologo patikrinti devynių seimo atstovų protinę būklę. Šie atkirto, kad psichiatro daugiausia reikia jam pačiam.

• Pasaulyje padidėjo cukraus sunaudojimas. Daug jo pagaminama Europos sąjungos šalyse ir rekordinį kiekį išaugino Indija. Kinija daug cukraus pirkė Kuboje, tačiau jai dar trūksta 1.8 mil. tonų cukraus. Visame pasaulyje cukraus pagaminama 119.4 mil. tonų.

• Malaizijos vyriausybė nutarė pastatyti visiškai naują 250,000 gyventojų miestą, vadinamą Putrajaya. Tai bus nauja Malaizijos sostinė. Darbus planuojama baigti 2008 metais.

LINAS VYŠNIONIS Advokatas

Telefonas (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts, OH 44143

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą pristatomi į namus.
Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.
Komerčinės siuntos pagal susitarimą.
MAISTO SIUNTINIAI nuo \$29.- iki \$98.-

Aukštos kokybės maisto produktai

Pageidaujant prisiųsime smulkia informaciją.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.
Willoughby Hills, OH 44092
Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available - worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

KATALIKŲ BENDRUOMENĖS BAŽNYČIOS ATSTATYMAS TILŽĖS MIESTE

Žlugus sovietinei imperijai, buvusiuose socialistiniuose kraštuose pradeda tvirtėti ilgus metus ignoruotos religinės bendruomenės. Tilžėje suaktyvino savo veiklą "Kristaus prisikėlimo" katalikiška religinė bendruomenė. Ši parapija ir buvusi čia bažnyčia turi ilgą istoriją.

Manoma, kad katalikų bendruomenės veikla Tilžėje prasideda 17 amžiuje. Tuo metu ant Drangovski Aukštumos, pusė mylios į pietus nuo miesto buvo pastatyta katalikiška koplyčia. 17 a. viduryje broliai Johanas, Fridrichas, Geteris, Michaelis ir sesuo Barbora Dragovskijė 3 km į pietus nuo Tilžės pastatė maldos namus. 1690 m. šis sklypas, kur stovėjo maldos namai dovanojamas kanauininkui Stanislovui Semaškai su teise pastatyti ten bažnyčią, kas ir įvyko 1692 m. Tačiau, kaip minima istoriniuose šaltiniuose, 1700 metais ši bažnyčia perduodama jėzuitams. 1726 m. šioje katalikų bendruomenėje yra 1500 katalikų, daugelis jų gyvena Tilžės apylinkėse. Kada katalikų bendruomenė pareiškė norą turėti nuosavą bažnyčią mieste, karalius Fridrichas Vilhelmas Pirmasis sutiko su tuo ir pats paaukojo pinigų statybai. Fridrichas Didysis 1742 metais taip pat neprieštaravo statybai, tačiau jo iškeltos sąlygos nukėlė bažnyčios statybą visu 100 metų. Taigi katalikų bendruomenės bažnyčios statyba Tilžės mies-

te buvo atnaujinta tik 1847 metais. Jos pašventinimas įvyko 1851 metais. Nuo to laiko katalikai iš Dragovski koplyčios persikėlė į Tilžę. Nauja katalikų bažnyčia buvo pastatyta Fabrik strase (dabartinė Iskros gatvė). Katalikų bažnyčia buvo neogotikinio stiliaus. Pagrindiniame altoriuje buvo pavaizduota Švenčiausioji Mergelė. Šoniniuose altoriuose – Šventas Michailas ir Josifas. Bažnyčioje buvo vargonai ir varpai. 1926 metais bažnyčia buvo šiek tiek perstatyta. Po bombardavimo 1944 metais išliko sveikas tikrai bažnyčios bokštas. 1983 metais vietinės valdžios sprendimu bokštas buvo nugriautas iki pamatų. Po dešimties metų, 1992 rugpjūčio mėnesį kunigo A. Gauronsko iniciatyva ir Tilžės katalikų bendruomenės pastangomis sklypas yra atgaunamas ir skelbiamas architektūrinis konkursas bažnyčios projektui parengti. Jame aktyviai dalyvavo grupė Lietuvos architektų. Konkursą laimėjo architektai Gediminas Jurevičius ir Stasys Juška iš Kauno.

Naujoji bažnyčia pradeda statyti katalikiškas tradicijas turinčioje žemėje. Tačiau pasikeitimai aplinkos infrastruktūroje ir tuo pačiu bažnyčios atitikimas ir pritaikymas šių dienų reikmėms, įsiklausant į Vatikano II susirinkimo rekomendacijas padiktavo modernų bažnyčios vidaus struktūros pro-

DLK Birutės draugijos narės visuomet aktyviai dalyvauja rengiant įvairius kultūrinius renginius. Nuotraukoje Clevelando birutietės po šv. Mišių. Sėdi pirmininkė J. Budrienė ir garbės narė J. Jonaitienė; stovi iš k.: Z. Skardienė, L. Nagevičienė, V. Macijauskienė, R. Nasvytienė, N. Čečienė, B. Pautenienė ir E. Mažonienė.

jektavimą.

Kur yra įmanoma, seni pamatai yra rekonstruojami ir konservuojami. Atlikti archeologiniai ir istoriniai tyrimai. Pilnai yra išlaikomas bažnyčios siluetas, kas yra ypač svarbu miesto panoramai atkurti. Senų pamatų kontūras išliks aikštės grindinio piešinyje. 1993 metų birželio mėnesį bažnyčios apeigas atliko Rusijos katalikų vyskupas Tadeušas Kondrusevičius. Apeigose dalyvavo daug vietinių ir artimiausių apylinkių parapijiečių. Statybos darbuose dalyvauja ir vietiniai žmonės.

Kviečiame paremti "Kristaus Prisikėlimo" bendruomenės pastangas, siekiant atstatyti savo maldos namus.

Kun. A. Gauronskas

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

UŽDAROMA MONTESSORI MOKYKLĖLĖ

Apie tai daktarui Leonui Kriaučeliūnui, šios mokyklėlės įkūrimo iniciatoriui ir nuolatiniam jos rėmėjui laišku pranešė Amerikos Lietuvių Montessori draugijos pirmininkas Juozas Kapačinskas.

Žemiau spausdiname šį laišką.

Mielas daktare,

Rašau jums laišką su liūdna žinia, kad ALM Draugijos direktoriai yra nutarę uždaryti "Vaikų Namelius" – mūsų Montessori mokyklėlę, kuri veikė virš 30 metų Jūsų patalpose Marquette Park rajone. Jau kelis metus patyrėme mažėjantį mokinių skaičių, ir kartu su tuo, blogėjančią finansinę padėtį. Pagaliau mokyklėlės izdas yra visai sumažėjęs, ir nenumatome galimybių užregistruoti pakankamai vaikų, kad galėtų mokyklėlė veikti toliau.

ALM Draugija nuoširdžiai dėkoja Jūsų šeimai už pastato užlaikymą ir už pastovią paramą per tą laiką,

kai šimtai vaikučių patyrė Montessori auklėjimą lietuviškoje aplinkoje. Jūsų dėka turėjome tuos "Namelius", kuriuos naudojome tol kol buvo įmanoma.

Taip pat, turėjome pagrindą iš ko augti. Kai "Vaikų Nameliai" klestėjo, mes įsteigėme antrą mokyklėlę. Nors liūdna, kad uždaryme vieną mokyklėlę, bet džiaugiamės, kad Lemonto "Žiburėlyje" dabar turime virš 40 mokinių, ir galime toliau tęsti lietuvišką Montessori auklėjimą.

Dar kartą, ačiū, ir viso geriausio.

Juozas Kapačinskas
ALM Draugijos Pirmininkas

DIRVOS PRENUMERATOS VAJUS

JAV Lietuvių bendruomenės Kultūros taryba, su Lietuvių fondo pagalba, įvertindama periodinės Spaudos svarbą Amerikos lietuvių tautinei sąmonei palaikyti ir naujiems visuomenės nariams pritraukti ir juos apjungti, skelbia

RUGSĖJĮ SPAUDOS MĖNESIU

ir tuo laiku parems naujus prenumeratorius.

DIRVA, pritardama šiai LB iniciatyvai, savo ruožtu taip pat daro nuolaidą. 60-čiai naujų skaitytojų, užsisakiusiems DIRVĄ rugsėjo mėnesį, laikraščio prenumetata metams kainuos tik \$15.

Tikimės, kad toks atpigimas paskatins ir įgalins jaunas šeimas, naujakurius, studentus įsijungti į DIRVOS skaitytojų šeimą.

Norinčius pasinaudoti šiomis lengvatomis, prašome iki š.m. rugsėjo pabaigos atsiųsti užpildytą žemiau spausdinamą taloną ir mokestį šiuo adresu:

DIRVA

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119-0191

Jus DIRVA lankys ištisus metus, nuo talono užpildymo dienos.

JAV LB Kultūros Tarybos Spaudos vajus

Prenumeratos talonas

Skaitytojo vardas, pavardė.....

Adresas.....

Čekis 15 dol. .... Parašas.....

1995 m. ....mėn. ....d.

Sponsorai: Lietuvių Fondas ir savaitraštis "DIRVA".

ROJAKUS ARKA RESTORANAS

M. Daukšos g. 3, VILNIUS, tel. 220625, tarp Aušros Vartų ir Vilniaus gynybinės sienos.

ATIDARYTA nuo 11 iki 23 val.

Lietuviški įprastiniai ir firminiai valgiai bei gėrimai, karštų valgių kainos nuo 4 iki 16 litų.

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. #103

(Ohio Savings Building)

CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

OFFERING CORPORATE AND LEISURE TRAVEL

Siūlome geriausius skrydžius į Pietų Ameriką, Australiją, Vakarų Europą, Kelionės laivais į Karibų salas.

RITA STAŠKUTĖ
kelionių specialistė

ŽVAIGŽDUTĖ
MOTIEJŪNIENĖ
kelionių specialistė

Skambinkite arba aplankykite mus ir mes padėsime suplanuoti Jūsų kelionę. Clevelande bilietus pristatome į namus.

KELIONĖS Į LIETUVĄ
* visuomet geriausiomis kainomis *

SKRYDŽIAI SU FINNAIR

SAS, Lufthansa, KLM, LOT Polish

Mes atstovaujame Lithuanian Air (LAL)

CLEVELANDE ir apylinkėse

ŠVENTĖ JURGINĖJE

Aną sekmadienį Clevelando šv. Jurgio parapija atšventė Šiluvos Dievo Motinos šventę. Mišių metu Algimantas ir Ruth Dailidės, jų vedybų 50-ties metų sukakties proga, atnaujino apžadus. Po Mišių buvo procesija į Marijos šventovę klebonijos sode, kur klebonas kun. Juozas Bacevičius palaimino visus švenčiausiuoju Sakramentu. Nuostabiai gražiai skambėjo choro giesmės medžių paunksnėje.

Iškilmėse skaitlingai dalyvavo clevelandiečiai, Dailidžių šeimos nariai bei bičiuliai. Po iškilmų parapijos salėje visi buvo pavaišinti M. Švarcienės paruošta kavute ir suktukvininkų tortu.

RUDENS ŠALPA

Mokslo metams prasidėjus ir orui vėstant, didėja skaičius žmonių, kurie ateina į Clevelando šv. Jurgio parapijos Šalpos Centrą – maisto bei drabužių. Tuo pačiu parapija dairosi papildomų talkininkų Šalpos Centre

maisto krepšiams paruošti ir drabužiams surūšiuoti. Būtų gera, jei kas nors kiekvieną mėnesį padėtų iškrauti atvežtas maisto siuntas. Savanoriai kviečiami kreiptis į kleboną kun. J. Bacevičių arba į Virginiją Rubinski.

PADEKIME "SMARAGDŲ KAROLIAMS"

Šį rudenį lapkričio 7 d. bus balsavimai. Vienas iš svarbiųjų reikalų bus pratęsti mokesčius (1.5 mill ballot issue) Clevelando Metroparkams išlaikyti. Daugelis lankome zoologijos sodą ir nuostabias "Smaragdų Karolių" draustinius. Cuyahoga apskrities balsuotojai yra skatinami š.m. lapkričio 7 d. balsuoti už tos paramos pratęsimą. Šie parkai yra vieni iš geriausių visoje Amerikoje.

Clevelando Metroparkų zinioje yra 19,000 akrų žemės, 100 mylių kelių, 37 tiltai, šimtai mylių takų, ežerai, 14 rezervatų-draustinių, 6 golfo aikštės ir visame krašte žinomas zoologijos sodas.

Ger.J.

Clevelande koncertuos meno ansamblis "DAINAVA"

Dainavos meno ansamblis atvažiuoja į Clevelandą. LB apylinkės valdybai pavyko š.m. Lietuvių dienoms pasikviesti seniausią ir ištvermingiausią chikagišką Dainavos meno ansamblį, kuris sutiko Clevelande spalio 7 d. duoti koncertą, o kitą dieną, sekmadienį, pagiedoti šv. Mišių metu Dievo Motinos

parapijos bažnyčioje. LB apylinkės valdyba tikisi, kad Clevelando lietuviai su tokio pat entuziazmu atvyks pasiklausyti atjaunėjusio, muziko Dariaus Polikaicio vadovaujamo ansamblio, su koku ji ansamblį kviečia.

Dailės meno mėgėjams spalio 8 d. 11 val. bus atidaryta Lietuvos jaunųjų meni-

ninkų grupinė paroda "Vilnius". Ją į Clevelandą atveža kuratorius Algimantas Kezys. Apylinkės Valdyba kviečia Clevelando gyventojus pasinaudoti šia reta proga pamatyti, o gal ir įsigyti Lietuvos grafikų ir akvarelistų darbų.

*****

PARENGIMAI

1995 M.

- RUGSĖJO 30 d. Clevelando Baltų Komitetas rengia baltų bendravimo vakarą Lietuvių Namuose.
- SPALIO 7 - 8 LIETUVIŲ DIENOS rengia LB Clevelando apylinkės valdyba.
- SPALIO 22 d. DIRVOS 80 metų jubiliejus.
- LAPKRIČIO 12 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.
- LAPKRIČIO 18 d. Kariuomenės Šventės minėjimas. Lietuvių Namuose.
- GRUODŽIO 16 d. seštadienį, 9 v. ryto Dievo Motinos parapijos svetainėje. Metinės rekolekcijos – susikaupimo diena. Vėdėjas kun. Julius Sasnauskas. Rengia Clevelando ateitininkai.
- GRUODŽIO 17 d. "Singing Angels" choro koncertas trečią val. po pietų Dievo Motinos parapijoje.
- GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.
- GRUODŽIO 31 d. NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS Lietuvių namų salėje.

Kviečiame dalyvauti 16-ame metiniame BALTŲ BENDRAVIMO VAKARE

Šeštadienį, rugsėjo mėn. 30 d., 7:00 v.v. kokteiliai 6:30 v.v.

Lietuvių Namų viršutinėje salėje
Prof. Ain Haas ir Andres Peekna
estų liaudies muzikos

KONCERTAS

po koncerto vakarienė

Bilietai po \$ 17.50 gaunami pas B. Pautienienę, tel. 383-8225 ir S. Sankalaite, tel. 486-5279.

Rengia Clevelando Baltų Komitetas

Atlanta

Import-Export Inc.

2719 West 71 street. Chicago, IL 60629

Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

Dainius Zalensas

LITMA I.E.

639 East 185 th Street
Cleveland Ohio 44119

Tel. (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Persiuntimas

Air Cargo, Laivu

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto komplektų

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina ma teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCCIA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

ALTO informacija

• **SENATORIUI HANK BROWN LAIŠKĄ** rugsėjo 1-ją dieną pasiuntė ALTO pirmininkas G.J. Lazauskas ir pirm. pavad. Casimir Okas. Laiške pasisakoma prieš senatoriaus pateiktui pataisą įstatymo projekto dėl priėmimo naujų narių į NATO.

Laiške sakoma: "Mes esame nusistatę, kad Pabaltijo valstybės turėtų būti išvardinamos projekte taip, kaip tai buvo padaryta originaliaime S-602 įstatymo projekte."

"Kitoku atveju, nei viena valstybė neturėtų būti minima įstatymo projekte, ir turėtų būti kalbama tik apie valstybes, kurios išpildo nustatytus priėmimui reikalavimus."

Senatorius Hank Brown yra iš Colorado, ir yra Senato biudžeto, užsienio reikalų, teisinių ir veteranų reikalų komitetų narys.

• **LIETUVOS AMBASADORIUS DR. ALFONAS EIDINTAS**, jo patarėjas dr. Vytautas Žalys, ir asistentas Ramūnas Astrauskas apsilankė ALTO būstinėje rugsėjo 7-ją dieną, lydimi generalinio Lietuvos garbės konsulo Chicagoje Vaclovo Kleizos.

ALTO valdybos nariai susitikę svečius, išklausę dr. Eidinto ir dr. Žalio pranešimų, po kurių ALTO atstovai teiravosi dėl Lietuvos piliečių gyvenančių JAV balsavimo tvarkos Lietuvos rinkimuose. Ambasadorius sakė jog būsimi aiškiai nustatyta tam tvarka.

Klausta, koks yra Lietuvos valdžios – įstatymų nušakymas dėl grąžinimo turto tiems asmenims – Amerikos piliečiams, kurie įsigiję nekilnojamą turtą – namus, ūkį 1923-1939 metais. Ar jie galėtų tokio turto nuosavybės teisę perleisti savo giminėms, dabar esantiems Lietuvoje. – Buvo atsakyta, kad norint tokį turtą kam nors perleisti, pirmiau reikia jį pačiam turėti, – taip sakant, tas turtas dabar yra jau nebe Amerikos piliečio nuosavybė, nors jis ir turėtų tokio turto nuosavybės ar pirkimo dokumentus ir įrodymą, kad to pirkimo metu buvo Amerikos piliečiu, – prieš 1940 metus. ALTO atstovo nuomone, gal čia galėtų pareikšti nuomonę ir JAV valstybės departamentas.

Taipgi, buvo paklausta svečio iš Washingtono, kodėl negrąžinami Lietuvos pasiuntinių pastatai Paryžiuje ir Romoje, juk pagal tarptautinę teisę, tai Lietuvos Res-

publikos teritorija, o ten vis dar sėdi okupantai – rusai. Rusijos premjeras Černomyrdin savo telefoniniame pasikalbėjime gegužės 29-ją dieną su Lietuvos premjeru Šleževičium užtikrino, kad šių ambasadų reikalas bus tvarkoma artimoje ateityje. Deja, tikslesnio atsakymo pranešėjas negalėjo šiuo metu duoti.

Ambasadoriaus ir jo palydovų susitikimas su ALTO valdybos nariais praėjo įdomių diskusijų nuotaikoje, kurią palaikė ir Chicago ALTO skyriaus pirmininkės suorganizuoti pietūs.

• **PABALTIJOS PREZIDENTAI SUSITIKO TALINE.** Prezidentai Lennart Meri (Estijos), Guntis Ulmanis (Latvijos) ir Algirdas Brazauskas (Lietuvos) susitiko aptarti ekonominių santykių, prekybos problemų, ir santykių su NATO, Europos Sąjunga ir su Rusija, – raportavo BNS. Susitikimui pasibaigus, bendrame komunikate jie užakcentavo savo valstybių pageidavimą įsijungti į NATO galimai greičiau. Jie pasisakė už Lenkijos pasiūlymą sukviesti Europos Sąjungos narių ir narių bendradarbių vadovų pasitarimą dėl šios Sąjungos praplėtimo. Jie taipgi susitarė palengvinti tarpusavio pervažiavimą per savo teritorijas, ir sustiprinti savo valstybių rytinių sienų kontrolę.

"ŠV. ANTANO PARAPIJA 1920-1995"

Tokiu pavadinimu šiais metais žurnalistas Stasys Garliauskas, gimęs 1913 metais ir Lietuvoje buvęs 3 draugų Geležinio Vilko pulko bibliotekininku ir švietimo vadovu, suredagavo 80 puslapių apimties Detroito parapijos istoriją, kuri buvo išspausdinta 350 egz. Draugo spaustuvėje Chicagoje. Tai yra tęsinys to paties autoriaus redaguoto pirmojo leidinio "Šv. Antano Lietuvių Romos Katalikų Parapija 1920-1970". Tai svarbus įnašas į Amerikos lietuvių istoriją.

Šį leidinį iš dalies galima statyti į vieną eilę su Simo Suziedėlio "Šv. Pranciškaus lietuvių parapija (Lawrence)", 1953 m. bei "Jėzaus Nukryžiuotojo seserų kongregacija", 1950 m. Tačiau Stasys Garliauskas šv. Antano parapijos istoriją aprašo iki šių dienų. Parapija pir-

Lietuvos Šaulių sąjungos Centro valdybos KREIPIMASIS į tautiečius išėivijoje

Jau šešti metai, kai Lietuvoje atkurta ir sėkmingai veikia Šaulių sąjunga, kurios pagrindinis tikslas – Lietuvos Nepriklausomybės stiprinimas ir gynimas, tautos gerovės ugdymas.

Per Sąjungos gyvavimo laiką organizacija išaugo ir šiuo metu savo gretose turi apie 7000 narių, esančių 156-iose šaulių daliniuose, kurie veikia visuose Lietuvos kampečiuose.

Sąjungos veikla plati, todėl ir jos uždaviniai labai įvairūs. Be kovinio pasirengimo, kuomet šalies pilietis ruošiamas atlikti pagrindinę pilietinę pareigą – ginti Tėvynę, organizacija nemažą dėmesį skiria kultūriniam, švietėjiškam, patriotiniam, auklėjamajam darbui. Sąjunga įsteigė daug chorų, orkestrų, ansamblių, vaidybinių grupių, būrelių bei ratelių, ruošia paskaitininkus ir pranešėjus.

Paskutiniu metu daug dėmesio buvo skirta darbui su moksleiviais ir jaunimu. Didelį susirūpinimą LSS Centro valdybai kėlė moksleivių užimtumo problema. Matydami, kad Lietuvos skautija nesugeba pilnai išspręsti šios problemos, Šaulių sąjunga ėmėsi darbo mokyklose steigdama jaunųjų šauliukų būrius, imdamasi globoti įvairius būrelius, ratelius, sporto klubus bei pati juos kurdama.

Nemažą indėlį šauliai įnešė apgindami Lietuvos valstybingumą 1991 metų sausio – rugsėjo mėnesiais. Trys šauliai – Darius Gerbu-

tavičius, Ignas Šimulionis ir Gintaras Žagunis sudėjo kruviną auką, atlikdami savo pareigą Tėvynei. Už pasižymėjimą 187 šauliai buvo apdovanoti Sausio 13-osios medaliais, o LSS vadas R. Mintautas, pavaduotojas S. Ignatavičius ir Panevėžio rinktinės vadas G. Morkūnas už nuopelnus Lietuvos valstybei buvo apdovanoti DLK Gedimino Ordino medaliais. Šaulius galima buvo matyti palaikant viešąją tvarką Pasaulio lietuvių žaidynių, Popiežiaus vizito, Dainų ir šokių šventės ir įvairių kitų renginių metu, patruliuojant su policijos pareigūnais, naikinant potvynio pasekmes Šilutės rajone, gesinant miškų gaisrus Smiltynėje ir Varėnos rajone, kitų nelaimių metu. Dešimtys šaulių, praėję šauliškąją mokyklą, sėkmingai tarnauja įvairiose Krašto apsaugos ir Vidaus reikalų ministerijos struktūrose, kaip antai, dabartinis KAM sekretorius pulkininkas Jonas Gečas, buvęs LSS štabo viršininkas.

Pastaruoju metu Lietuva pergyvena sunkią ekonominę krizę: auga kainos ir mokesčiai, didėja infliacija, smunka pergyvenimo lygis. Ekonominės problemos palietė ir Šaulių sąjungos gyvenimą. Negaudama jokios finansinės paramos savo veiklos ugdymui iš Vyriausybės, LSS Centro valdyba susidūrė su grėsminga finansine problema. LSS Išėivijoje Centro valdyba, daliniai ir šauliai, kiek galėdami, finansiškai re-

mia Lietuvos šaulius, tačiau augant organizacijai, plėtojant veiklos ratui – didėja ir jos finansiniai poreikiai. Dabartiniu metu LSS Centro valdybos išdas tuščias, o tai reiškia, kad greitai laiku bus pristabdoma šaulių veikla, žurnalo "Trimitas" leidyba. Manone, kad nereikia minėti kokioms jėgoms tai paranku ir naudinga.

Nelaimės spaudžiami, kreipiamės į Jus, gerbiami tautiečiai, su prašymu paremti Lietuvos šaulių veiklą. Jūsų parama bus skirta Nepriklausomybės stiprinimui ir gynimui, tautos gerovės ugdymui, jaunimo patriotiniam auklėjimui, Šaulių sąjungos istorinio pastato Kaune, kuriame ne vienas Jūsų esate buvęs, rekonstrukcijai, uniformų siuvimui, inventoriaus įsigijimui, chorų, orkestrų, ansamblių, būrelių bei įvairių ratelių organizavimui ir t.t.

Stiprindami Šaulių sąjungą – Jūs stiprinate Lietuvos Nepriklausomybės gynėjų gretas. Lietuvos šauliai jau yra įrodę ir ne kartą ateityje įrodys, kad jų veikla Lietuvai reikalinga ir naudinga.

Norintys paremti Šaulių sąjungos veiklą: lėšas perveskite į Lietuvos Šaulių sąjungos Centro valdybos sąskaitą Komercijos – kredito banke Kaune, sąskaitos Nr. 2070304 arba LSS Centro valdyba – Laisvės al. 34, 3000 Kaunas.

Iš anksto nuoširdžiausiai dėkojame.

Su šauliška pagarba
Lietuvos Šaulių Sąjungos
Centro Valdyba

METRAŠTININKAI RAŠO AMERIKOS LIETUVIŲ GYVENIMO ISTORIJA

Viktoro Kriščiūnevičiaus, Broniaus Dagilio biografijos. Suminėti 4 asmenys, tapę kunigais, 8 moterys tapusios Šv. Pranciškaus lietuvių seselėmis, 4 moterys nuėjusios į kitus vienuolynus. Beje, Garliausko dukterė tapo pranciškiete sesele Michele.

Parapijos istorija aprašyta keliais straipsniais: parapijos kova dėl išlikimo, parapijos chorai ir vargonininkai, parapijinė mokykla, Detroito lietuvių šeštadieninė mokykla, parapijos komitetai, įvairios organizacijos. Senas Vytiš angliškai parašė Lietuvos Vyčių 102 kuopos istoriją.

Pavardžių, datų ir darbų margumynas. Kiek daug žmonių dėstė šeštadienio mokykloje! Suminėtos net 59 pavardės, pradedant Ale Arbačiauskiene (rašytoja Ale Rūta=Elena Nakaite) ir baigiant Kristina Daugvydiene (savanorio kūrėjo žmona). O kiek daug nuveikė vargoni-

ninkai Juozas Blažys, Albertas Mateika, Pranas Zaranka bei muzikas ir kompozitorius Stasys Slizys, dirbantis parapijoje jau nuo 1980 metų. Beje, šiandien muzikinis parapijos choro lygis, turbūt, yra pats aukščiausias, nežinrint, kad choristų balsuose jau pasireiškia senatviški atspalviai. Repertuaro atžvilgiu šiandien parapijos choras ir moterų vienetas yra parapijos pasididžiavimas net visoje diecezoje.

Yra labai dora ir išmininga metraštininkui būti išsamiam ir objektyviam. Tai Stasys Garliauskas atliko su kaupu. Čia reikia pridurti jog Stasys Garliauskas, nelyg Stasys Slizys muzikoje, įrikiavo šv. Antano parapijos veiklą Amerikos lietuvių kultūron. Telioka palinkėti parapijai 100 metų jubiliejais ir taip pat gero metraštininko tais metais, koku šiandien yra Stasys Garliauskas.

Saulius Šimoliūnas